

NOVARUM DECISIONUM
SACRI REGII SENATVS
GRANATENSIS,
REGNI CASTELLÆ,
DISPUTATIO PRIMA.

De auxilio brachij secularis à Judice Ecclesiastico in laicorum captura
à seculari Potestate exigendo.

- 1 *Ut dua sunt potestates, Ecclesiastica & secularis, ita etiam omnia negotia in Ecclesiastica & temporalia partiuntur.*
- 2 *Causa Ecclesiastica sunt, quæ respiciunt spiritualia & supernaturalia.*
- 3 *Seculares sunt causæ civiles & criminales, quæ tantum ad laicos iudices pertinent: mixta, quæ coram utroque iudice, Ecclesiastico & seculari possunt tractari.*
- 4 *Concubinatus mixti fori est, & quamvis iure civili non erat punibile, iure Canonico & Regio punitur.*
- 5 *In Ecclesia duo sunt gladij, spiritualis & temporalis, alter in actu, alius in habitu.*
- 6 *Episcopi incarcerare & habere familiam armatam possunt.*
- 7 *Iura quæ in vocationem brachij secularis memorantur, non iniungunt necessitatem, sed auxilium.*
- 8 *L. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. recop. quæ prohibent Ecclesiasticis laicorum capturam, non procedunt in criminalibus, ex aliquorum sententia.*
- 9 *In mixtis & connexis proualeat quod potentius:*
- 10 *In captura laici cum secularis exhibet auxilium iudici Ecclesiastico, videtur eminere iurisdictio Ecclesiastica.*
- 11 *Qui resistit executioni, potius injuriam facit mandanti, quam exequenti.*
- 12 *Historia Petri Lupi de Ayala locus expenditur.*
- 13 *Quilibet iudex potest punire eum, qui eius iurisditionem impedit.*
- 14 *Non solum sibi illatam violentiam & iniuriam, verum suis ministris, poterit iudex vindicare.*
- 15 *Turbantes iurisditionem Ecclesiasticam censura Bullæ in Cæna Domini comprehenduntur.*
- 16 *Ecclesia non datur gladio temporalis, sed spirituali.*
- 17 *Non decet Pontificem & alios Ecclesiasticos iudices familia armata, nisi in terris, in quibus temporalem iurisditionem exercent.*
- 18 *Inuocatio brachij secularis Ecclesiasticis non solum in subsidium, sed & in necessitatem iniungitur.*
- 19 *L. 14. & 15. tit. 1. lib. 4. recop. in causis criminalibus etiam procedunt.*
- 20 *Iudicem Ecclesiasticum propria authoritate capere non posse laicos, plurimum Doctorum agmine comprobatur.*
- 21 *Ecclesiastica iurisdictio non debet secularem, nec secularem Ecclesiasticam ledere.*
- 22 *In seculari iudice residet ius captura laicorum, & c. resistitur quando violentia infertur, etsi ad capturam auxilium ministret Ecclesiastico.*
- 23 *L. 1. ff. si ager vectigalis, expenditur.*
- 24 *Secularis iudicis in hoc casu potestas prauentione captura firmata.*
- 25 *Senatus decisio pro iudice seculari.*
- 26 *In causis mixti fori, ut concubinatus, secularis ad exhibendum auxilium Ecclesiastico peterit eius processum examinare.*
- 27 *Secularis qui actum habeat, suo iure facit capturam.*
- 28 *L. cum aurum 19. §. fin. de auro & arg. leg. expenditur.*
- 29 *L. socium qui, §. socius, ff. pro socio, & alia iura expenduntur.*
- 30 *Auxilium petitum à seculari ut à iudice, non nudum ministrum, sed iudicem facit.*
- 31 *Captura secularis praoccupauit ius puniendi resistentes auxilio.*
- 32 *Iudex Ecclesiasticus non potest pœna sanguinis condigna resistentes punire.*
- 33 *Extrauagans vnâ sanctam, de maioriâ & obedientia, explicatur.*
- 34 *C. attendendum, 17. q. 4. interpretatur.*
- 35 *C. fraternitatis, 34. dist. & alia iura de hac re enodantur.*
- 36 *C. 1. de officio Ord. explicatur.*
- 37 *Clementina 1. de hæreticis, & c. dilecto, de sent. excom. in 6. interpretantur.*
- 38 *C. 2. de maledicis, expenditur.*
- 39 *Iudex secularis capturam Ecclesiastico ministrando suo iure facit.*
- 40 *Regis Ioannis Nanarra cum filio Ferdinando Castellæ Rege factum laudatur.*
- 41 *Bullæ in cæna Domini, c. 16. explicatur.*
- 42 *Desumptum d. c. 16. ex c. quoniam, de immunitate Eccl. in 6. & Tridentini cap. 20. sess. 25. de reform.*
- 43 *D. cap. quoniam, non procedit in resistentibus captura iudicis Ecclesiastici, vel ab ea fugientibus.*
- 44 *Concilium Tridentinum similiter procedit.*
- 45 *Bullæ Cæna non de leui impedimento accipienda, sed quod oppugnet iurisditionem Ecclesiæ.*
- 46 *Qui captum ab Ecclesiastico eximit, non impedit iurisditionem*

- ditionem eius, sed subtrahit materiam executionis.
 47 Dominicus & Francus pro hoc expenduntur.
 48 L. 4. §. cum qui, ff. ad l. Iul. maiest. contra Bart. explicatur, & pro hac re expenditur.
 49 Nauarri sententia confirmatur quantum differat impedire iurisdictionem, vel executionem.
 50 Hugolinus explicatur, ne obstat predictis.
 51 & 52. Author de hac sententia Apologeticum edidit Salmantica pro Collegis maioris Collegij Archiepiscopi contra scholasticum Salmantinum.

Q U Æ S T I O.

Si Ecclesiastico, qui petit auxilium à seculari, fiat à laicis violentia in captura, dubitatur cui iudici competat vindicta, & an rectè inhibeat Ecclesiasticus iudicem secularem.

AD disputationis propositæ exactam resolutionem notari oportet, vt sicut duabus distinctis Potestatibus, Ecclesiastica scilicet, & seculari, totius orbis gubernatur imperium, iuxta notata ab interpretibus c. 2. de iud. & quos refert Suarez de primatu Summi Pontificis, lib. 3. c. 1. n. 3. Couar. pract. c. 1. Lælius Cocus de Principe, lib. 1. c. 5. Aragon. 2. 2. q. 63. art. 3. plura Sesse in epist. ad Regem, num. 1. in princ. 2. tom. decis. & innumeri alij, quorum relatione nimis onerare chartam recuso: ita etiam omnia negotia in Ecclesiastica & temporalia partiri, tali discrimine, vt alia sint merè Ecclesiastica, non tamen merè temporalia. Sunt deinde alia negotia merè secularia, alia denique mixta, id est, mixti fori, Ecclesiasticum & secularem contingentia: huius distinctionis notitia iure insinuatur cap. quod autem, 24. quest. 1. c. super eo 12. de appellat. c. solita 6. de maiorit. & obedientia, cap. cum sit generale, de foro compet.

2 Causæ igitur merè Ecclesiasticæ, sunt quæ ex sua essentia & natura non nisi per spiritualem & supernaturalium cognitionem decidi possunt, vt quæ spectant ad Sacramenta Ecclesiæ, matrimonium & alia, de articulis fidei, de censuris & clauibus Ecclesiæ, decimis & beneficiis, & aliæ quas refert Nauar. in c. nouit, de iudic. notab. 6. à n. 36. Couar. lib. 3. var. c. 3. in princip. Simancas de Catholicis instit. tit. 36. Causæ verò quæ ad Ecclesiam spectant, sed non merè sunt Ecclesiasticæ, sunt illæ, quæ licet natura sua temporales & profanæ, & absque supernaturalium cognitione decidi possunt, & à quibuslibet iudicibus secularibus tractari; tamen iustis rationibus Ecclesiastico iudicio sunt tributæ, vt omnes causæ Ecclesiarum & Clericorum, tam ciuiles, quàm criminales, quæ quia non sua natura, sed reservatione quadam ad iudices Ecclesiasticos spectant, ideo non merè Ecclesiasticas appellamus, de quibus communiter Doctores in c. decernimus, de iudic. vbi hanc in rebus Ecclesiæ differentiam insinuant verba, de negotiis Ecclesiasticis, (maximè de illis, quæ spiritualia esse noscuntur,) laicorum iudicio non dissonant, cui vltra quæ communiter & late notantur in eo textu, adde Marantam de ord. iudic. 4. p. distinct. 11. n. 2. Grammaticum voto 18. n. 7. Afflict. in constitut. Neapolitanis de personis, 1. notab. Couar. pract. qq. cap. 8. & 31. D. Castillum lib. 2. contr. cap. 5. num. 29. vbi longam authorum seriem congerit, alios Gratian. 2. tom. discept. forens. cap. 226. n. 5. & 6. Barbosa de officio Episcopi, allegat. 84. n. 17. & 31. plura Sesse 2. tom. decis. 113. per totam, & in epist. ad Regem, n. 51. & seq.

3 Causæ merè temporales sunt omnes ciuiles & criminales, omniaque negotia, quæ coram iudicibus secularibus tractantur; mixtæ verò illæ creduntur, quæ licet ex sua natura merè temporales appareant, iure tamen aliquo ad Ecclesiasticam, vel secularem potestatem mixtum pertinent, ita vt quisque iudex definire possit si

ab actore ad iudicium prouocante & volente electus fuerit, vt prouentionis via alteri recludatur, cuius generis sunt adulteria, incestus, periuria, sacrilegia, concubinitas, vsuræ, & alia, de quibus Doctores in cap. cum sit generale, de foro comp. Farin. 2. tom. crim. tit. de inquisit. q. 8. Boss. in practica de foro comp. n. 80. Bald. in l. senatus, col. fin. C. de accusat. Parlad. lib. 4. sesquicentur. diff. 9. & plures casus refert Bobadilla lib. 2. cap. 17. & 18.

4 Inter hæc autem retulimus concubinatum, de quo in nostra controuersia: id enim crimen, quamuis iure ciuili non erat punibile, l. in concubinato, ff. de concubinis, quod ita accipit Ant. Fab. in iurispr. tit. 9. pr. 2. illat. 1. pag. 364. non esse permissum, & probatum, sed licitum solum vt toleratum, l. si qua 5. C. ad SC. Orfician. & alia pleraque, etiam alioquin illicita sæpenumero in Republica, quamuis bene constituta, tolerantur ne quid deterius contingat, & ita accipiendum quod traditur in d. l. 3. concubinatum extra legis pœnam esse, quia permittitur, non verò approbatur, quamuis Cuiac. ad tit. C. de concubinis, legitimam esse coniunctionem de iure ciuili testatur, & argumento litem legato 49. §. parui, de leg. 3. vxorem solum dignitate à concubina differre, & c. iure tamen Regni, quia punitur, vt constat lib. 8. recop. tit. 19. vbi per totum de concubinariis & eorum pœnis tractatur, ideo iudici seculari huius excessus vindicta concessa, & verè mixti fori est, tam Ecclesiastico, quàm seculari punitio permittitur, qui prius causam prouenerit, Abb. in d. c. cum sit generale, n. 25. Boërius dec. 72. Petr. Greg. syntag. iur. lib. 15. cap. 12. num. 37. Anastasius Germonius lib. 3. de sacrorum immunit. cap. 12. n. 58. Farinac. d. q. 8. n. 131. Greg. Lop. in l. 58. gl. 7. tit. 6. p. 1. Paz. in pract. 2. tom. praludio 2. n. 31. in fin. & omnium consensu ita admittitur, & praxi tribunalium ita receptum, vt alia confirmatione non egeat: & probat Bobadilla lib. 2. polit. c. 17. n. 53. & 54. quamuis contra ex Avila, Lessio & aliis tenuerit Parlad. lib. 3. differ. 9. §. 3. n. 5. vt solum Ecclesiastico concedatur punire concubinatum laicorum quando nimis negligentes fuerint iudices seculares, tamen debere Ecclesiasticum plenè probare concubinatum laicorum, vt in eis iurisdictione illius firmetur, Auendaño de exeq. mand. c. 27. n. 16. Bobad. vbi proximè, Cenedo collect. 34. Decret. Barbof. in remissionib. lib. 2. tit. 9. in pr. n. 3. pag. 255. Riccius in decis. Curia, 2. p. n. 240. Salgado 4. par. de Reg. protect. c. 4. n. 47. Narbona 3. p. gl. 12. n. 68. cum enim Ecclesiasticus in hoc casu concubinitas mixti fori causam primò prouenisset ad capturam reorum, iuxta quod traditur in Concilio Trident. sess. 24. cap. 8. vbi iniungitur Ecclesiasticis iudicibus vt mulieres, quæ cum concubinariis publicè viuunt, ex officio grauius pro modo culpæ puniant, & extra oppidum, vel diocesim, si de eisdem videbitur, eiiciant, inuocato, si opus fuerit, brachio seculari: inuocauit igitur Ecclesiasticus, & impartitus est secularis, cumque mixtim lictores eius, & ministri Ecclesiastici captos reos ad carcerem ducerent, violentia iustitiæ executioni illata auferunt rei, postea secularis ipsius iurisdictioni iniuriam irrogatam censens, nonnullis ex resistentibus captis, aduersus eos de crimine discutiens ab Ecclesiastico impeditur, quasi ad eum violentiæ factæ cognitio in suam iurisdictionem impediens competere debeat, & censura compellit secularem, vbi causa contra resistentes non cognoscat, secularis verò ad Senatum pro violentia sibi facta querelam proponit, & qui prius impartitus brachium seculare, nunc Regale implorat pro inhibitione violenta expianda.

Pro iudice Ecclesiastico faciunt primò quæ traduntur in Extrauaganti Vnam sanctam, de maior. & obed. ibi, in hac Ecclesia, eiusque potestate, duos esse gladios, spirituales videlicet, & temporalem, Euangelicis dictis instruimur. Nam Summo Pōtifici à D. Petro potestas vtriusque gladij concessa fuit, spiritualis in actu, temporalis verò in habitu, quia eius exercitium est apud Principes seculares,

res, vt notatur ab Innocentio in c. licet ex suscepto, de foro compet. & ab omnibus in c. nouit, de iudic. Auferrius in tract. de potest. Ecclesia super laicos, n. 111. Marta de iurisd. 1. p. c. 49. innumeris Ceuallus 3. tom. commun. quest. 897. per totam, maxime n. 24. vnde cum habeat Ecclesiasticus gladium temporalem, videtur ei concedi posse incarcerare laicos, vt ultra plures ex nobis tenuerunt de iure communi Gutierrez lib. 1. pract. quest. 45. Segura Daualos in directorio iudicum Ecclesiasticorum, 2. p. c. 13. n. 25. quia Pontifex ex causae circumstantiis, & cum necessitas exegerit, aut gladio spirituali non obtemperatur, reducit ad actum gladium temporalem, qui in subsidium spirituali connexus & adiunctus, ex D. Thoma 2. 2. q. 40. art. fin. Alvarez de potest. Summi Pontif. & Imper. cas. 16. Molin. de iust. & iure, tract. 2. disp. 29. per totam, Agia de exhib. auxiliis, fundam. 19. Abb. & reliqui in c. 1. de off. Ord. Couar. in pract. cap. 10. n. 1. Palac. Rub. in rep. c. vestras, §. sed pulchra, n. 22. de don. inter. Boss. in praxi crim. tit. de for. comp. numero 87. Iul. Clar. in praxi crim. quest. 96. n. 7. Oldr. conf. 89. per totum, Rendin. de maiest. Princ. 2. p. n. 141. & innumeris, quos congerit Ceuallus, & ab eo relati vbi proxime; & vt habeat Pontifex in actu gladium etiam materiale, praeter eos videndi Marta de iurisd. 4. parte, casu 101. n. 16. & casu 151. num. 13. Leonardus Duardus in comment. Bullae Coena, lib. 2. can. 14. q. 8. n. 13. & can. 15. q. 18. Barbof. de potest. Episc. tit. 3. c. 2. n. 27. Torreblanca de magia lib. 3. c. 4. per tot. Solorzano de iur. Indiarum lib. 2. cap. 22. à n. 2. & c. 23. per totum, vbi late de temporali potestate Pontif. Salgad. 1. parte, cap. 1. pralud. 1. n. 55. est enim coërcitio iurisdictioni familiaris, & necessaria, sine qua prorsus inutilis, & euanida foret, concessaque simul cum iurisdictione videtur, l. 2. de iurisd. omnium iudic. l. vlt. §. fin. de off. eius.

6 Idque comprobatur, quia admissum videmus Episcopos habere carceres, familiam armatam, & infligere poenas corporis in spectantibus ad suum forum, Riccius in praxi Ecclesiastica, decis. 55. num. 2. Marta 1. p. cas. 50. Couar. d. c. 10. Paz in praxi, 2. tom. pralud. 2. num. 56. Agia vbi supra, fundam. 11. per tot. & alios plures refert Berret. conf. 4. & vltra quod supradicti Doctores de consuetudine testantur, suis apparitoribus licere Ecclesiasticos incarcerare, id etiam iure aperte comprobatur ex c. attendendum, 17. quest. 4. c. fraternitatis, 34. dist. cap. fraternitas, 12. quest. 2. c. contra idolorum, 26. quest. 1. c. 2. de adult. c. Episcopi, 26. quest. 5. c. in Archiepiscopatu, de rapt. cap. 1. de off. ord. c. cum Episcopus, de off. ord. lib. 6. Clem. 1. de heret. quibus aperte iudicibus Ecclesiasticis captura & punitione permessa, etiam coërcitionem concedi testantur, & manifestè Decanum Aurelianensem, ac proinde iudicem Ecclesiasticum habere temporalem potestatem, colligitur ex c. dilecto 6. de sent. excomm. lib. 6. ibi, & quoniam aduersus eius nimiam potentiam sufficiens temporalis defensio sibi forte non aderat, & iuari potest ex verbis c. falsas, de poen. dist. 5. arma deponat, vltiusque non ferat, nisi consilio Religiosorum Episcoporum pro defendenda iustitia: & in terminis posse habere familiam armatam, pluribus probauit Augustinus Barbof. de off. Episc. alleg. 107. per tot. quibus insinuat Episcopis armis vti ad iustitiae titulum & executionem concessum: vnde iure potuisse ex se iudicem Ecclesiasticum praedictos laicos incarcerare, ac per consequens violentiam capturae illatam ab ipso iudice Ecclesiastico vindicandam.

Secundò, quia licet in iure multoties fiat mentio de inuocatione auxiliij & brachij saecularis, vt constat ex Trident. sess. 24. de reform. c. 8. d. c. 1. de off. ord. ibi, absque impedimento alicuius, & cum opus fuerit, publicum vocent auxiliu, c. quoniam, eod. tit. iij. verbis, adhibito, si necesse fuerit, brachio saeculari, ad tantam insolentiam repellendam, c. statumimus 2. de maledicis, vbi iubetur Episcopis Diocesanis adhibere contra blasphemos temporalis potestatis coactiōnem, & quod traditur in l. sanctissimarum, §. tua, C. de Episc. & Cler. & Imperator Iustinianus iudici suo rescri-

Larrea Decis. Granat. Pars I.

bit, si opus sit, deferat auxilium piissimis ciuitatum Episcopis ad huiusmodi coercendam, qua tolli iussit, & quod Gothofred, ibi not. necessum esse saeculari manu Episcopos iuari, sicut etiam militari iuantur laici ad executionem, in l. qui restitueret 68. de rei vendicat. in his enim & aliis locis vbi de inuocatione brachij saecularis mentio fit, testantur Ecclesiasticae iurisdictionis affectae non necessitatem iniunctam, sed solum subsidium in defectum potestatis Ecclesiasticae, pro faciliore executione iustitiae, cum vel carent familia Iudices Ecclesiastici, vel tantam non habent, quanta opus est pro grauitate causae. Barbatia in cap. significasti, n. 25. de off. deleg. Butr. in cap. cum non ab homine, quem ibi sequitur Imol. n. 4. Felin. col. 1. de iudic. Villadiego alios referens in tract. de heret. quest. 19. num. 9. & Marta d. cas. 50. Abbatem & alios referendo num. 24. statuens non esse propriam inuocationem auxiliij, sed verius dici familiae (vt sic loquar) accommodationem, & consentit Riccius in praxi Ecclesiastica, decis. 329. n. 1. dum tradit hoc esse societatis auxilium ad vitanda scandala, aut violentiam cum armis, vel iniuriam inferri; qui sensus praedictorum videtur insinuari praedictis Canonice iuribus, vbi brachij saecularis inuocatione admittant, cum opus, vel si necesse fuerit, quasi tantum in subsidium & cautionem, non verò necessario adhibendum, ideo coërcitionem Ecclesiasticus habens iure suo, rectè poterit capere illos, in quos iurisdictione exercet.

8 Tertiò, quia leges Regni 14. & 15. tit. 1. lib. 4. recopila. quibus aperte Ecclesiasticis laicorum captura prohibetur, reiecta quacunque in contrarium consuetudine admitta, melioris notae ex nostris interpretes causis ciuilibus tantummodo, non autem criminalibus conuenire testantur, Couar. pract. c. 10. n. 2. vers. tertiò, Paz vbi proxime, num. 56. dum statuit in criminibus posse Ecclesiasticum reos capere, & sua mandata exequi absque saeculari auxilio, & subdit verba, nec in hac specie loquuntur, & procedunt praedicta leges Regiae, de quibus aliter intellectis execratur Segura Daualos d. cap. 13. n. 28. quasi pluribus damnis, improbitatibus, & seditionibus ansa praebeatur: alioquin enim illusoria redderetur iurisdictione Ecclesiasticorum, si inermis relinquatur. Gambarus in tract. de potest. Legati à latere, lib. 8. s. 1. n. 136. sequitur Agia alios cumulans de exhibend. auxiliis, fundam. 12. conducunt tradicta à Decio conf. 131. in princ. & conf. 300. n. 4. quo fit, vt licet familiam iudicis saecularis peteret Ecclesiasticus ad suae iurisdictionis executionem, & capturam, quae ei permessa, in nostro casu merito quodcunque violentiae admissum, quominus exequi possit, Ecclesiasticae punitioni subiacebit.

9 Quartò, quia cum mixtim Ecclesiae ministri, & lictores saeculares peruenirent ad capturam reorum in causa, quae iam prauectione eradicata fuit in Ecclesiastico foro, illius ius dignius censendum, vt trahat ad se minus dignum, argumento cap. quod in dubiis 3. de consecrat. Ecclesiae, vel altaris, & id potentius, quod maiori qualitate dominatur, vt argum. l. queritur, de statu hom. Ias. in l. 1. n. 21. de verb. oblig. pluribus Hieron. Gonzal. in reg. de reseru. n. 15. cum seq. gloss. 18. Rolandus à Valle conf. 23. n. 26. ad pulchros casus practicabiles not. Sarmiento in l. si quis posthumus, num. 3. de lib. & posth. Menoch. de recup. remed. 5. Tiraq. de retract. lign. §. 30. gloss. 1. num. 9. Ant. Gom. in l. 40. Taur. n. 61. & ideo si praedialis seruitus, quae quo praedia requirit, constituta sit in duobus, quorum aliud rusticum, alterum verò vrbānum, in denominatione à praedio quod dominatur, rustica, vel vrbāna dicitur, secundum qualitatem dominantis, ita arg. d. l. 10. tenuerunt Donel. lib. 11. comm. cap. 4. Zasius lib. 1. respons. cap. 9. Couar. lib. 4. comm. cap. 10. n. 7. Alciat. in l. vrbāna praedia, de verb. signif. Forcat. necyom. iur. dial. 18. & in l. 1. ff. de seruit. qui omnes inde statuunt, vsum fructum idè personalem censerit seruitutem, non praedialem, quia et si à praedio, tamen personae debetur: vnde in hac diffimilium qualitatum mixtura illud attendendum, quod

præualeat, vt ultra prædicta, quæ non attingit, pluribus ad praxim notat Salgado de Reg. protecl. 2. parte, cap. 7. n. 11. cum pluribus seqq. maximè num. 25. & 26. & multis relatis numer. 90. cui præterea adde circa casum mixtum quæ notarunt Mantica de coniect. vltim. vol. lib. 11. tit. 15. num. 5. D. Castillo 5. tom. contr. cap. 5. n. 35. & cap. 89. numer. 160. & seq. & 2. parte, cap. 134. per totum, Gratian. discept. forens. 1. tom. cap. 100. num. 5. 1. cap. 148. num. 6. & 2. tom. c. 273. num. 41. & cap. 276. num. 16. cum seqq. & cap. 569. n. 24. & 4. tom. c. 756. n. 15. c. 750. n. 19. Sesse 4. parte, decis. 104. num. 9. & decis. 421. num. 3.

10 Præualere autem hîc videtur iurisdictionis Ecclesiastica, tum quia dignior, & excellentior, aliam debet laicorum (si quæ hîc potestas) absumere & obumbrare: sicut quando Clericus & laicus tanquam hæredes vnus conueniuntur, vel si plures tutores, in quibus vnus Clericus, aut laici simul cum Clericis delinquant, iudicium dicitur esse de foro Ecclesiastico, quia velut magis dignum ad se trahit aliud, ita ex Deciano, Farinacio, & aliis pluribus Stephan. Gratian. 4. tom. discept. forens. cap. 941. n. 1. 2. Surdus conf. 222. numer. 3. & causa commissa Clerico & laico, Ecclesiasticum iudicem in appellatione tanquam digniorem ad eundem probauit Barbosa de off. Episcopi alleg. 108. num. 8. Surdus conf. 396. n. 16. 17. cui adde Farinac. 7. p. crim. lib. 1. decis. 81. per totam, tum etiam cum principalis causa pertineat ad Ecclesiasticum; vt dictum est, ministri verò sæculares nihil habeant in causa principali, quoad ordinem iudicij, sententiam, & supplicium, ex quo præualere oportet iurisdictionis Ecclesiastica: vterius, nam quidquid in hoc casu manum reo iniecerunt ministri iudicis sæcularis, id solum vt Ecclesiasticæ potestati ministrent, & eius requisitioni obtemperent: omne igitur quod exhibetur officium, iudici Ecclesiastico deseruit, & ferè in simili specie suffragatur celebris doctrina Bart. in l. à Dino Pio, §. sententiam Roma, n. 6. ff. de re iudic. dum à grauamine in excessu exequendi, quando alieni executores modum excesserunt executionis, non ab executorum iudice, sed à primo, qui eis commisit, appellatio interponenda, nota verba, Si verò prestes auxilium facti, putà concedendo primo iudici familiam, milites, & similia, tunc à primo iudice appellatur, quia ipse est qui cedit ministerio alterius, & à quo iudice de auxilio appelletur, Salgado 2. tom. 4. p. c. 4. n. 51. id euenit in hoc casu, quia licet auxiliatur sæcularis, tamen Ecclesiasticus est qui capit: vnde meritò eius potestas elucescit, & in quocunque casu mixto, quod potest Ecclesiasticum forum, & temporale pariter & simul contingere, quoties causa diuidi nequit, cedit sæcularis potestas Ecclesiasticæ potestati, ita vt indiuiduum nomen accipiat à digniori parte, licet ea minor sit numero, & quantitate, vt arg. cap. per tuas, de arbitris, tradit Maranta de ord. iudic. 4. p. dist. 11. n. 22. Socin. in l. cum senatu, de reb. dub. & id quia connexorum eadem est ratio, vt comprobatur, & in nostris terminis tenet Farinac. in nouissimis decisionibus, decis. 305. n. 2. ita arg. l. si communem, ff. quemad. seruit. amit. & quod à prædictis traditur vt excellat Ecclesiastica iurisdictionis, accipiendum quando res & cognitio diuidi non potest, vt ex Bald. Aretin. Socino, & aliis not. Couar. pract. c. 34. n. 2. qui interpretatur l. si quid uxori 52. vers. ipsa, ff. de furtis, vt ideo si vxor opem furi tulit ad res mariti subtrahendas, quia dissimile crimen est, non indiuiduum, illa rerum amotarum actione tenetur, ille verò furti, & vnus causa ad se non trahit alterius factum, sed tamen quoties causa ita iure & facto censetur indiuidua, vt secerni non valeat & possit, spectare ad Ecclesiasticum forum & sæculare, prius præualere, secundum verò cedere, ex pluribus laudatis probat Couar. vbi proximè, sicut intuitu coniunctionis gaudere quem beneficio quo aliàs non gauderet, multis notauit Iaf. in l. si emancipati, num. 3. vsque ad 24. C. de collat. quem sequitur Surd. conf. 301. num. 84.

11 Vnde maiori ratione cum in nostro casu violentia

illata esset ministris Ecclesiasticis & sæcularibus, & delinquentes vno sine iudicio plectendi, vt arg. l. licet gratis, §. in factum actione, ff. nauta, cap. stabul. not. Caballus resol. crim. cent. 2. cas. 117. reprobans Afflictum dec. 219. dicendum est potestatem sæcularem nec præuenire, aut impedire vindictam Ecclesiastico debere, quia ei, cui maior veneratio exhibenda, grauior iniuria irrogata, cum eius mandatum laici exequantur, quia Ecclesiastici iurisdictionis eminent, laicorum verò iudex solum factum & seruitium exhibet iuuamine capturæ, ideoque succedit reg. l. item eorum, §. si decurione, ff. quod cuiusque vniuers. nom. vt actus non tribuatur exequenti, sed mandanti, notant Bart. & Castr. ibi, ex Crauet. & aliis, Surdus conf. 29. num. 3. & conf. 334. n. 10. vbi executores probat non facere verè, propriè, nec impropiè, sed mandantem, sic actus capturæ non tribuendus sæculari iudici, sed Ecclesiastico, cuius requisitioni deseruit, & ad eius auctoritatem & vtilitatem auxilium impartitur: inspicitur enim principale agens potius, quàm accessoriè veniens, licet cooperetur cum eo, arg. l. is qui opem, ff. de furt. vbi si quis opem ferat furto, licet fur principalis cum re deprehensus manifestus fur dicatur, qui opem verò tulit, non tenetur furti manifesti, & quod magis est, ex doctrina Bart. ibi, licet ex opere adhibito actione furti teneatur, nunquam est fur, sic in hac specie non oportet spectari factum iudicis sæcularis, qui opem fert, sed imperium Ecclesiastici, cuius præcipua causa, qui agit & excitat sæcularem, isque suo ministerio & auxilio velut brachio, accedit corpori (vt sic loquamur) Ecclesiasticæ iurisdictionis, & non ineptè in eo sensu vsurpari possunt verba Cassij, quem refert Pomp. in l. quidquid 27. §. cum partes, ff. de acq. rer. dom. Sed si neutra alteri accessio est, videamus ne aut vtriusque esse dicenda sit, aut eius, cuius nomine ferruminata est; hæret enim in hoc casu sæculare auxilium ita connexum & Ecclesiastico mancipatum, velut cum statuæ alterius manus, aut pes, aliudve membrum ferruminatione adiungitur; cedit enim statuæ quasi principaliori: sic in hac specie sæcularis iudicis auxilium cedere oportet venerando Ecclesiasticæ iurisdictionis simulacro.

Cui rei adde quod vt digniori semper esse deferendum notauit pluribus Camillus de Medicis conf. 151. n. 4. cum seq. & vltra omnes ex nostris historiis aptissimè huic rei illud singulare & à nemine animaduersum notandum, quod refert Petrus Lupus de Ayala in Chronica Petri Castella Regis, anno 18. cap. 13. in eo bello quo ad Tritium Henricus frater victus fuit, auxiliantibus Petro Angliæ Principe, Eduardo, & eius militibus, inter alios captus Marecallus de Aduante Gallus miles, qui Henrici partes fouebat, & cum adduceretur coram Principe Angliæ, eum proditorem & periurum notauit, quasi in bello Pictauiensi, quo Rex Gallia victus, sub infamiae pœna nunquam contra illum bellare, nisi pro Rege suo Gallo iurasset; tunc Marecallus non rupisse fœdus & fidem datam respondit, & iudices petiit de ea re constitui: nominantur duodecim Equites milites, quatuor Angli, quatuor Aquitani, & alij quatuor Britanni, coram quibus reus edixit non censendum tunc ipsum aduersus Principem Anglum bellasse, quia ille non suo nomine bellum gerebat, sed sub stipenddis Regis Petri vt opem ferret, & in Regno restitueret, & cum in Hispania id factum, potius contra Petrum, qui in suis Regnis exercitum ducebat, quàm in Principem Angliæ arma cepisse, cum ille auxiliator potius, quàm Regni pro quo, & in quo propugnaretur, Dominus, aut belli Dux censendus erat: quæ ratio à iudicibus probata à perfidia rupti fœderis, & periurio liberum Marecallum declararunt: ita nobis adæquatè sæculare auxilium, quod Ecclesiastico deseruit, non considerandum, verum Ecclesiastici iurisdictionis, à qua causa præuenta, & cuius executioni auxilium suggeritur.

Rursus, quia isti rei qui capturæ violentiam fecere, 13
velut

velut turbantes iurisdictionem Ecclesiasticam, quamvis laici sint, Ecclesiastico foro subijciuntur, & ab eius iudice poterunt puniri, *c. 1. de pœnis in 6. c. dilecto, de sent. excomm. eod. lib. tradit Innocentius in c. 1. de off. & potest. iud. deleg. per textum ibi, si eos manifestè cognoueris iustitiam impedire, districtione Ecclesiastica poteris coërcere.* Sequuntur Felin. & Abb. *ibi, Decius num. 5. & 14. Bald. num. 6. idem Abb. c. cum venissent, num. 11. de iud. & in c. quarenti, num. 41. de verb. sign. Caldet. tract. de heret. 3. p. tit. de litteris qua pertinent ad officium Inquisitorum, n. 4. 5. Andreas Gail. lib. 1. obseru. 39. n. 5. Et generaliter iudicem posse impediens eius iurisdictionem coërcere, licet eius subditi non sint, tradunt Bart. & Alex. l. in omnibus, §. is videtur, ff. si quis ius dicenti non obtemperauerit, vbi Ias. n. 16. & pluribus probat Aviles in cap. Prætorum 3. gl. verbo Iurisdictione, n. 89. Igitur competit huius causæ cognitio Ecclesiastico iudici aduersus reos qui illius iurisdictionem impediens mandata eluserunt, & probatur expressè *conf. 134. Farinacij tom. 2. respons. crimin. vbi defendit ad iudicem Ecclesiasticum spectare punire laicos, qui à birruariis Archiepiscopalis Curiaë captum exemerunt, & offenderunt illos.**

14 Sed & iudici cuiunque omni iure permissum non solum sibi vt iudici irrogatam injuriam vindicare, & reum punire, *c. dilectus, & ibi Abb. de pœnis, Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 263. n. 7. Roland. vol. 2. conf. 48. n. 2.* sed etiam delictum in eius officialem tanquam ministrum illatum compescere, Bald. apprimè huic rei conueniens, de ministro iudicis Ecclesiastici loquens qui offensus fuit, *in cap. 1. n. 9. de off. deleg. Bart. in l. qui iurisdictione, n. 3. de iurisdictione omnium iudic. Philip. Fran. in c. 1. n. 4. de pœnis in 6. Capyc. decis. 237. & id præcipuè militat quando violentia infertur executioni alicuius actus iudicialis, vt comprobat Farin. in praxi crim. p. 1. q. 17. n. 42. post Bart. in l. si quis obrepserit, in fin. ff. ad l. Cornel. de falsis, quia excessus contra ministrum, qui exercet officium, fieri videtur contra iudicem, qui exercitium & executionem commisit, Ioan. Faber in l. si non conuitij, num. 1. C. de iniuriis, vbi Salicet. num. 2. Cyn. n. 7. Farin. in praxi crim. 3. p. q. 105. num. 282. & si fiat à non subdito, quodammodo prorogat illius iudicis iurisdictionem cui resistit, veluti si quis in alieno territorio delinquit, *gloss. fin. in d. cap. 2. de off. deleg. vbi Panorm. n. 6. idem in c. dilectus, circa finem, de pœnis. Speculator tit. de indice deleg. §. sequitur, vers. item ad eius officium, Cardin. in Clement. 2. de heret. in fin. Marches. de commissiõibus, 1. part. cap. 13. n. 14. & seq. nam vt inquit Decius in d. cap. 1. de off. deleg. n. 1. ista videtur quadam prorogatio iurisdictionis ratione delicti, & ad alia inducit num. 51. Unde cum inficiari nullus possit graue detrimentum ex prædicta violentia iniungi Ecclesiasticæ iurisdictioni, quia eius videtur potestatem eludi, & mandata euacuari, nimis acerbum erit huius vindictæ rationem ad sæcularem iudicem transferre.**

15 Ulteriùs aliis omissis, quia necessum est tribuere Ecclesiastico huius criminis punitionem, cum nisi ab illo causa non possit expediri; turbantes enim Ecclesiasticorum iurisdictionem, & impediens, grauissima censura in Bulla Cœnæ Domini feriuntur, vt constat eius cap. 16. huncque casum illa expressum tradit Nauarr. in manuali, cap. 27. num. 69. vltra Hugolinum & alios in d. cap. 16. sensusque litteræ apertè insinuat, cum enim nullo modo possit iudex sæcularis circa excommunicationem cognoscere, vel reos absolvere, aut incurfos declarare, pertinet enim id ad forum spirituale, & inter merè Ecclesiastica connumerari (vt diximus supra) cuius cognitionis non solum laicalis potestas incompetens est, sed incapax omnino, *cap. 2. & quod ibi not. de iud. videtur huius criminis, quod circa impedimentum iurisdictionis Ecclesiasticæ commissum fuit, non posse ab alio, quàm ab Ecclesiastico definiri & puniri.*

16 His iactis fundamentis pro iurisdictione Ecclesiasti-

ca, non leuiores sunt quæ sæcularem in hoc casu fuleiunt potestatem. Primò, quia armorum vsus Ecclesiasticis prohibetur, eorum enim arma sunt lacrymæ & orationes, quibus populum vincunt, *cap. conuenior, 23. q. 8. Sanctaque Dei Ecclesia mundanis non constringitur legibus, nec habet (vt tradit Pius Pontifex) gladium nisi spirituale, quo non occidit, sed viuificat, cap. inter hac, 33. quest. 2. corporaliaque nescit arma, cap. porro, 16. q. 3. nec Pontifex eius minister armis vtitur contra inimicos, sed orat & vincit, aut vinciet rebelles Dei potentia, cap. si quis vult, fin. 36. dist. Unde iudicibus Ecclesiasticis non licet habere familiam armatam vt compellant, siue compescant malefactores, quia sicut eis bellum non licet, ita nec armis vti aduersus resistentes, & oppugnantes suam iurisdictionem: est enim talis executio, belli species, vt dicebat Aug. post Innocentium, quem refert in l. qui restituere, col. 1. de rei vind. ibi, manu militari officio iudicis ab eo possessio auferenda est. Frustrà enim Clerici vterentur armis si ministros armare possent, nec congruit sacerdotalis dignitatis modestiæ & mansuetudini, quæ in suis etiam causis laicorum potestatem armabit, & honorabilius Ecclesiasticis videtur ipsos iudices laicos & eorum licentiam familiam virgis, fustibus, & gladiis succinctam Ecclesiæ executionibus, & præceptis suis famulatricem, promptam, & submissam experiri, vnde admonitio Administratoribus sæcularium dignitatum, vt quod non præualet Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, potestas hoc impleat per disciplinæ terrorem, *c. Principes sæculi, c. administratores, 23. q. 5. nam emendare subditos per sanctam admonitionem proprium Ecclesiasticorum; compellere verò, eijcere & excludere, peculiare censetur iudiciariæ auctoritatis Rectoris Prouinciæ, c. petimus, 11. quest. 1. & licet quispiam in tam immane audaciæ facinus proruperit, vt Apostolicæ Sedis præcepta neglexerit, aut contempserit, & diuisiones aluerit, schisma excitando, si excommunicatus non desistat, principali autoritate per publicas potestates compescendus est, vt traditur in c. de Liguriis 43. 23. q. 5.**

Idque vltra supra adducta pluribus aliis iuribus comprobatur, *c. si quis 2. de clerico excomm. ministrante, ibi, & Episcopus emendare minimè potuerit, Regis iudicio ad requisitionem Ecclesiæ exilio damnetur.* Ecce vbi non solum executionem, verum nec condemnationem, & sententiam in pœnis temporalibus sibi non conuenire Ecclesiastici apertè testantur, *c. excommunicamus 1. §. si verò, de heretic. c. post miserabilem, c. quanto, de vsuris, cap. ita quorundam, c. in nonnullis, de Iudeis, c. postulasti, de homicidio.* Nec enim pro tutamine iurisdictionis à Sacerdotibus arma carnalia capienda sunt, cum etiam pro se ipso Dominus Petro prohibuerit, *c. cum à Iudeis, 23. q. 8.* Si enim ipse Summus Ecclesiæ Præsul in actu gladio materiali non vtitur, sed velut Principum sæcularium proprium, in quos remisit, & transtulit, ab eis cum opus fuerit requirit, quorsum Episcopi illo inferiores vindicabunt? aut quid aliud influere potuit in rivulum iurisdictionis, quàm quod fons & origo scaturit? non quidem plus esse poterit in causato, quàm in causa: & traditur argumento *l. is qui in ius, de reg. iur. Bald. in l. 1. ff. de senator. & lib. 4. consil. 84. per totum. Curtius iun. 2. part. consil. 1. num. 9. Ozascus decis. Pedem. 63. num. 11. ex aliis Tuschan verbo causa, conclus. 138. num. 6. & 10. ex Tiraq. Afflicto & aliis Menoch. conf. 148. num. 10. & conf. 231. num. 46. Unde tot, ac tantis ipsius Ecclesiæ testimoniis palàm comprobari videtur, quod Panormit. tradidit in cap. significasti, col. vlt. de off. delegati, & colligitur ex mente gl. in c. dilecto, de sententia excomm. in 6. vbi Auchar. Geminianus & Francus, & vltra quod firmant Zevallos dict. quest. 897. à num. 38. & seq. Azeuedo in l. 14. tit. 1. lib. 4. recop. n. 4. pluribus Berreta conf. 3. per totum, vbi latissimè probant Episcopis non licere familiam armatam habere pro executione iustitiæ, de quo*

plures alios cumulat in idem Barbof. *de off. Episc. alleg.* 107. & Pontificem siue iure, aut consilio abstinere à gladij materialis vsu, nec exercere nisi in terris, quæ etiam quoad temporalem jurisdictionem Apostolicæ Sedi subjacent, tradiderunt Bellarmin. *de Principe lib. 5. cap. 1. vers. 3.* Nauar. *in cap. nouit. de iudic. num. 21.* Molina *de iustitia & iure, tom. 1. disp. 29.* Marta *de iurisdictione, 1. part. cap. 17.* Menchaca *controvers. illust. cap. 20. à num. 1.* & communem Theologorum & Canonistarum sententiam testatur Enriquez *quodlibet. 6. quasi. 3.* Victoria *de potest. Eccles. quasi. 2.* Soto *in 4. distinct. 45. art. 1.*

18 Idque firmatur, quia gladius materialis solum iudicibus sæcularibus accingitur, ex irrefragabili testimonio Cœlestini Tertij *in cap. cum nō ab homine 10. de iudiciis,* ubi postquam incorrigibilis excommunicatus fuit, contumacia crescente anathematis mucrone feriendus, & si in profundum malorum veniens extiterit contemptor, palam Pontifex fatetur, Ecclesiam non habere ultra quid faciat, & idē per sæcularem comprimendus potestatem, de cuius sententia vide quæ tradit Camillus de Medicis (et si aliter accipiat) *cons. 93. num. 2.* Quorsum enim istud, si Ecclesia gladium, ut habet in habitu, etiam haberet in actu, tot Pontificum, & Concilij Tridentini decreta frustra inuocationem iniungerent, tot Imperiales constitutiones subministrandum iuberent? Unde colligitur non in subsidium tantum requiri auxilium brachij sæcularis, sed in necessitatem; nam id expressè denotant verba, *Ecclesiam non habere ultra quod faciat;* ergo non subsidiariè, sed necesse eget auxilio sæculari, & comprobatur Oldradus *cons. 89.* quem refert, & sequitur Staphilæus *de litteris iustitie, vers. & primò sciendum,* ex quorum sensu tunc inuocatio locum habet, quando inuocans fecit quod potuit, & non habet ultra quod faciat, ex eo text. idem Federicus *cons. 231. in fine,* firmat vterius sumpto argumento à speciali *in cap. cum C. laicus, de foro comp. lib. 6.* ubi Pontifex aduersus laicum solum permittit Episcopis ut per censuras Ecclesiasticas ad observationem iuramenti compellant, nec permittit carcerationem, aut pignorum captionem; hæc enim per sæcularem manum exequi oportet, ut colligitur ex Tridentina Synodo *sess. 25. cap. 3. de reformatione,* ubi iubet Episcopis incipere à multis pecuniariis, seu à captione pignorum, per sonatumque distinctione per suos proprios, aut alienos iudices facienda: quod verbum ad hanc informationem brachij sæcularis, cum laicorum causa tractatur, ex Azeuedo refert Zeuallos *ubi supra, num. 74.* & cum in hoc casu Ecclesiasticus inuocauerit brachium sæcularis, manifestè consentit non posse absque eo laicum reum capere, quia non est facienda inuocatio, nisi cum solum fuerit necessaria: nam jura de eo semper vtuntur verbis, *si necesse fuerit, si opus sit,* & similibus, ex Oldrado *cons. 89.* probat Ant. Massa Galleus *ad formul. Camer. oblig. cap. reliqua de processu, num. 52.* inter tract. Doct. *tom. 6. p. 2. pag. 362.* ubi ex Ostiensis & aliis huius inuocationis practicam tradit, & de differentia assistentiæ brachij sæcularis inuocationis & concessionis, videndus Ripol. *var. c. 3. de inhibitionibus, num. 300.*

19 Secundò iure nostro Regni absque tergiuersatione id decernitur *l. 14. 15. tit. 1. lib. 4. recop.* ubi nominatim iubetur laicos ab Ecclesiasticis capi non posse sine auxilio brachij sæcularis, & frustra prædictas leges solum in causis ciuilibus restringunt Couar. & Paz *in locis supra dictis,* quoniam nec verbis, nec menti earum prædicta limitatio adaptatur; non verbis, quatenus *d. l. 15.* traditur ex se non posse incarceratione ullum laicum, nec facere executionem, nec in bonis, nec in personis, ex nulla causa; hæc enim verborum expressio omnia comprehendit, arg. *l. hoc genus, de condit. & demonstr. ultra quod exclusio illa ex nulla causa potius ad criminalem referri deberet, quasi grauior, quæ maiori egeret cautione: rursus expressius denotatur, dum idem procedere tradi-*

tur circa capturas, aut executiones, quæ fiunt aduersus laicos, constitutis Promotoribus fiscalibus à iudicibus Ecclesiasticis, qui quidem tunc propriè (ut praxis admittit) creati possunt, quando de crimine, & publica vindicta tractatur; & ita aduersus Couar. prædictas leges tam in ciuilibus, quam criminalibus causis procedere pluribus probauit Azeuedo *ibi, Aviles in capitibus Prat. c. 20. num. 15.* Gutier. *lib. 1. pract. cap. 45. ad fin.* Parlad. *lib. 3. differ. 9. §. 2. num. 16.* Zeuallos *lib. de violent. quest. 92. num. 28.*

Et facit, nam etsi plures authores concesserint Ecclesiasticis capturam laicorum quando ratione delicti eius jurisdictioni subiiciuntur, quorum duodecim vidisse testatur Menchaca *de successionum creatione lib. 3. §. 22. num. 17.* & dubius hæreat ex numero vtriusque partis agmine, tamen longè verior, & receptor est opinio iure communi, & Regni, laicorum capturam illis non permittit, ut defendit Ioan. Andr. *in addit. ad Specul. in rubrica tit. de off. ordin. vers. sapè queritur.* Abb. *in cap. significasti, de off. deleg. n. 10.* ubi etiam Ananias, & Hostiensis, & Bald. *n. 2.* Anchar. *in cap. Episcopus, n. 4. de off. ord. & in regula ea que, num. 17. de reg. iur. in 6.* Bother. *decis. 227.* Oldrad. *cons. 89.* Iul. Clar. *lib. 6. recep. §. fin. q. 37.* pluribus Berreta *cons. 3. per totum,* Masuerius *in pract. iudiciorum, tit. de iudicibus, vers. item Episcopus.* Ex Hispanis Didacus Perez *in l. 4. tit. 1. lib. 3. ordin. & in l. 48. tit. 19. lib. 8. vers. an possit index.* Palacios Rubios *in repet. cap. per vestras, de donat. inter vir. & vxor. 2. notab. n. 25.* Auendaño *de exeq. mandat. lib. 1. cap. 1. n. 22.* Auiles *cap. 20. vers. usurpan, n. 14.* Azeuedo *in d. l. 14. per totam.* Guttier. *d. quest. 45.* quod apud nos dubitari non posse testatur Bobad. *lib. 2. Politic. cap. 17. n. 167.* sibi contrarius, ex eo quod supra dixit *eod. cap. num. 87.* Zeuallos plura referens, *de violentiis q. 92. n. 67.* Ioan. Garcia *de nobil. gloss. 9. n. 54.* & Salzedus Roias cum aliis ex nostris refert, id etiam tenens Zenedo *practic. questionum quest. 39.* quibus adde quæ post eos ex cap. *cum Episcopus, de off. ordin. in 6. cap. non vos, 23. q. 5. cap. ita quorundam, de iudic. & aliis relatis probauit Hieron. Leo 2. p. decis. Valent. 154. n. 5. & 6. cum seqq.* ubi non solum tradit prohiberi Ecclesiastico laicorum capturam absque sæcularis brachij auxilio, verum nec multam pecuniariam indicere, aut executionem vllam facere posse in bonis laicorum, nisi ministerio iudicis sæcularis, idque etiam si principalis causa iudex competens fuerit Ecclesiasticus, ut pluribus relatis comprobatur Ripol. *variatur. resol. cap. 1. n. 36. vsque 42.* de qua re vide alia quæ notarunt Cancerius *decis. 19. tit. de inuocatione brachij.* Fran. March. *2. p. decis. 448.* Macerat. *lib. 3. decis. 14.* Gailius, Peguera, Balbus, Valascus, & alij, quos cumulauit Riccius *3. p. collect. 199.*

Rursus, quia sicut potestas Ecclesiastica, & sæcularis sunt diuersæ & separatae, ita ut illa alterius jurisdictionem lædere non debeat, *d. cap. verum, 96. distinct. cap. nouit, de iudic. & sicut Clericus legalibus pœnis puniendus per iudicem sæcularem, non punitur per eum nisi tunc demum facta traditione per Ecclesiasticum, d. cap. cum non ab homine, cap. degradatus, de pœnis in 6.* pariter quando Ecclesiasticus in casibus sibi permisis habet cognitionem in causis laicorum, & illæ, quia sic Ecclesiæ congruit, videantur commissæ quoad iudicium, tamen quoad executionem & capturam debet per sæculares potestates facere, quia bona laicorum & personæ non subiiciuntur Ecclesiasticis, licet iuris dispositione, aut rerum connexitate causæ cognitio eis concedatur: ita ratiocinatur Palacios Rub. *ubi supra, num. 15.* sequitur Zenedo *d. q. 39. n. 4.* idque respicit quod vulgò traditur, Episcopos non habere territorium in laicos, ut ex gl. & Bald. *in l. Episcopale, C. de Episc. audientia,* & aliis Zeuallos *ibi proximè, num. 44.* dictatque (ultra supra relata) iuris æqualitas, quod quisque iuris in alium statuerit, ipse eodem iure vtatur: nam quemadmodum iudices sæculares in casibus, in quibus expresso iure cognitio eis conceditur

conceditur de causis quæ Clericos attingunt, non tamen possunt executionem facere in bonis, aut personis Clericorum, nisi mediante Ecclesiastici potestate, *c. vt fama, de sentent. excomm. c. postulasti, c. verum, de foro compet.* ita similiter Ecclesiasticus, quem magis æqualitatem & æquitatem sectari oportet, eodem iure circa laicos vti debet, & nisi auxilio sæculari personas, aut bona capere non congruit.

22 Tertio, nam cum ex prædictis constet, coërcitionem capturæ verè & propriè residere in sæcularibus iudicibus, quibus hæc terrendi facultas capiendi laicos tributa est, etsi ad requisitionem Ecclesiastici impartiat auxilium, tamen iure suo, non alieno reum capit, vt supra probauimus, & in huius facti & ministrorum (vt sic loquar) commixtione in capturæ actu ille iudex cuius potestas impeditur, cui iniuria & violentia illata, in nostro casu verè est sæcularis: nam cum apud eum resideat ius incarcerandi laicos, etsi famuletur Ecclesiasticæ iurisdictioni, exhibendo auxilium, inficiari tamen nequit resistere eius ministris & capturæ, id esse infestare & elidere sæculatam iurisdictionem, & in hoc casu præualere illam oportere, quæ in actu capiendi, cui obstat, potentior est: ita colligitur ex omnibus supra adductis in 4. fundamento, & ultra ibi notata, vt semper quod est potior in re, de qua agitur, præferri oporteat, & attendi, arg. *l. vidua, C. de nuptiis*, post Guillelmum de Cuno tenet Bald. in *l. queritur, de statu homin.* & facit tex. in *l. legatis 65. §. si vnus, de leg. 3.* vbi si legetur vnus seruus, & plura sciat artificia, scilicet alij coci legati fuerint, alij textores, alij lecticarij, ei seruum dicendum est deberi, cui legatum factum eius artificij, in quo plerumque seruus versabatur, quasi eius artificij existimandus quod in eo præualuit: de cuius textus cum verbis præcedentis §. connexionem, vbi aliqui restituere Pandectas & emendare tentarint, videnda quæ notat Eucleator Donelli *lib. 8. com. cap. 19. lit. C.*

23 Igitur cum captura, licet appendix videatur Ecclesiasticæ iurisdictionis, ad eam expediendam in hoc casu deferuiat, cum tamen in laicorum incarceratione præualeat sæcularis iudex, cui iure competit, & cuius auxilio Ecclesiasticus exequi debet, ideo quidquid capturæ obstat, si quid circa illam delicti commissum, cum plerumque aut necessariò in ea versetur auxilium sæculare, ei violentiam factam, iniuriam irrogatam dicendum est, idque quantumuis sæcularis iudex in præsentis ministret Ecclesiasticæ iurisdictioni ad eius vtilitatem & effectum, istud enim non oportet impedire, quin ius capturæ ipsi radicatum violari videatur, si non vindicat factum, nec rectè Ecclesiasticus inhibere intendit sæcularem quando procedit contra resistentes, cum iudex sæcularis petere posset ab ipso Ecclesiastico, ne ille vindicaret, sed solum iudex sæcularis, cui id propriè competit ex proprio exercitio gladij in sæcularem ab Ecclesia translato, & in præsentis excitato vt famuletur Ecclesiastico, in cuius rei argumentum, omissis pluribus, adduco textum in *l. i. ff. si ager vectig. vel emphyteut. per. iis* verbis, *aduersus quemuis possessorem, sed & aduersus ipsos municipes*: nam licet qui in perpetuum fundum fruendum conduxit à municipibus, dominus non fiat, quia directi domini municipes manent; adhuc tamen vile dominium ad ipsam à municipibus translatum præualeat, vt contra eos qui transtulerunt tutetur, & defendat, dominique directi ius dominijs vtilibus exercitio obumbretur, quem textum adducit Bart. in *d. l. queritur*, vt in rerum mixtura semper attendi oporteat quod præualeat, vnde argumentum sumi potest, nam licet gladij potestas ab ipsa Ecclesia in sæculares translata, ex supradictis, cum tamen apud eam non in actu manserit, sed solum in habitu ministranda per sæculares: ita isti licet in causis quæ Ecclesiasticorum iurisdictionem possent attingere, circa laicos accepissent gladij exercitium, cum iam velut ipsi proprium cohærens & connexum ministrent Eccle-

siasticis; tamen sæcularibus quidquid obstiterit, vindicare competit, & iure suo vti.

Quarto, quia licet prædictam causam vindictæ, & supplicium violentiæ non probaretur ex supra adductis priuatiuè pertinere ad iudicem sæcularem, sed in ea Ecclesiastico etiam tribueremus iurisdictionem; adhuc tamen nullus inficiabitur, non posse sæculari iudici id denegari, quia eius auxilium euacuatum fuit, & ministri offensi, qui suum exequabantur præceptum & quantumuis cuiusque eorum posset iurisdictione competere, accumulatiua iudicanda, non priuatiua, vt præuentioni locus sit, ex traditis à Bartolo per textum ibi in *l. i. C. de off. Præf. urbis*, quoties duobus iudicibus iurisdictione in eadem re concessa, & quod Baldum, & plures sequutus notat Barbof. in *l. i. art. 4. ff. de iudic. n. 74.* Marra de *iurisdic. 4. parte, cent. 2. cas. 147. in princ.* & cum sæcularis in hoc casu sibi præuentione cauerit reorum captura, durius cum eo agit Ecclesiasticus inhibere intendens, contra iuris placita, quæ præuentionem adimiculantur, & quod arg. *l. nullum, C. de testibus*, tradit Afflict. *dicif. 219.* Sed in ferè simili specie extat celebris decisio Neapolitani Consilij apud Vincentium de Franchis 147. quæ in fortioribus terminis procedit: nam cum meretricum Curia expediret executoriales aduersus meretricem, & Alguzerij (vt verbis decisionis vtar) ad executionem mitterentur, euenit vt quidam illi Curia non subditus resisteret Alguzerijs, qui exequabantur isti duxerunt captam mulierem, & resistentem ad carceres magnæ Curia, quæ incontinenti meretricem remisit ad suam Curiam, sed retinuit resistentem. Procurator Curia meretricia petiit remissionem resistentis, ex dispositione *l. nullum, C. de testib.* & licet magna Curia remittendum decerneret, tamen Fiscalis eius ad sacrum Consilium appellauit, per quod decisum fuit contrarium, & resistentem remitti non oportere, sed à magna Curia plectendum; quia etsi cum nudum factum præstarent ministri magnæ Curia, non ipsa videretur læsa, sed Curia meretricum, iuxta quod tradit Bart. in *l. à Diuo Pio, §. sententiam Roma, num. 6. vers. quod si in exequendo, de re iudic.* id tamen solum procedit vt iudex ille, cuius mandato factum executionis suffragatur, debeat adiri appellatione pro moderatione grauaminis in exequendo: non tamen de punitione resistentiæ agit Bartolus; illam enim non potuit prohibere iudici ministrorum, quibus iniuria illata, & ultra quàm prædicta Bart. doctrina longè in dissimili specie procedit, quando solum factum accommodatur, vt infra explicabo, potius sententiã *d. l. nullum*, & omni iure cautum est, vt in ea probat Bald. non posse prohiberi iudici, qui aliàs iurisdictionem non habet in delinquentem ratione territorij, vt cognoscat de delicto in suam iurisdictionem perpetrato, etsi in alterius iudicis præsentia fiat: probat Afflict. *d. decis. 219.* & prædictam resolutionem Vincentij de Franchis comprobant Caballus *resol. crim. cent. 2. cas. 17.* Redinus de *maiest. Princip. vers. imperatoriam maiestatem, 2. v. n. 154.* Vnde à fortiori debet sæcularis retinere & punire resistentes suæ potestati & auxilio, quia ex sua iurisdictione illud subministrat, quia eius violatores laici & sui fori, non alieni extiterunt, laicique officiales & lictores non merum factum executionis exhibuerunt, sed iudiciali autoritate iudicis sæcularis optulerunt, cui grauissima infertur iniuria ex violentia, quia illius potestatem in captura & auxilio reus qui fugit elidit, & violentiam inferens præcipuè eludit, ac lædit sæcularem in capiendo iurisdictionem.

Senatus igitur visis actis in oppositis rationibus, posteriores potiores censuit, & iudicem Ecclesiasticum cognoscendo vt inhibeat sæcularem, vim facere decreuit.

Quæ decisio Senatus ultra quàm validissimis fulcris subnixæ, adhuc etiam solidis fundamentis roboratur: nam ex doct. Bart. in *l. 2. §. data, num. 7. de option. legat.*

quando aliquid faciendum generaliter permittitur, videtur concedi non alieno iure, sed proprio: ita cum ex brachio seculari, quod ab ipsa Ecclesia tributum, Ecclesiastici debent capturam facere laicorum, vbi de eis cognoscere possunt, id ita conceditur, vt non tam Ecclesiasticus qui a se remouit gladium materiale, quam secularis, in quem transtulit, capere videatur laicos, qui eius sunt iurisdictionis, maxime quia in delictis mixti fori, vt est concubinatus (de quo agimus) iudex secularis, quando ab eo auxilium petitur, in eo præstando, & captura censi non debet merus executor, sed mixtus, quia causæ cognitionem habet, videt & examinat processum Ecclesiastici, an præoccupauerit causam præuentione, & si visum fuerit, non iure peti auxilium, denegare tenetur, vt omnium concors sententia est, Felin. in c. cum sit generale, col. 5. de for. compet. Alciat. in c. 1. n. 119. de off. ordin. Belluga in Speculo Principum, rubrica 11. §. tractandum, n. 2. Mantuanus de obseruationibus legalibus, lib. 10. cap. 92. Anchar. conf. 382. col. 2. Federicus de Senis conf. 251. col. fin. Berreta d. conf. 3. num. 15. qui reprobat Albericum, qui contra tenuit in l. Episcopale, ad fin. C. de Episcopali audientia. Sed prædictam opinionem verissimam testatur Afflictus decis. 220. num. 8. Rolandus, Azeuedo, & plures, quos refert Bobadilla lib. 2. cap. 17. num. 175. alios etiam supra retulimus, & praxis quotidiana expressit, vt velut in duobus iudicibus secularibus, qui alterius territorij alium exhortatur, & actis suis causæ merita inserit, vt alter requisitus munus requirerentis iniunctum adimpleat & exequatur: ita Ecclesiastici cum excitant seculares iudices ad auxilium impartendum, actorum relationem mittunt, vt iuste peti insinuent, & in causis mixti fori id præsertim videtur necessarium, vt causæ cognitionem adhibeat secularis ad auxilium præstandum, nam cum etiam illi iurisdictione concessa, solum tamen cessat, quia ab alio præoccupata examinare tenetur, an rectè præuentum sit, & cum necessaria sit causæ cognitio, non potest dici merus executor secularis, reg. l. si ut proponis, l. executorem, C. de executione rei iudicata, c. pastoralis, §. quia verò, de officio & pot. st. iud. deleg. Rebuff. in constit. Reg. tract. de sentent. executor. a. t. 7. gloss. 12. num. 19. & negari non potest, cum iudex secularis iubet ministris suis vt auxilium præstent, violentiam factam officialibus ipsi iudici irrogare iniuriam, imò & Principi, vt probat Ramonius conf. 52. n. 2. quo fit, vt non tam vt mero executori, aut qui nudam operam præstet, resisti videatur seculari, quando præstat auxilium, sed velut iudici, & ideo vindicta violentiæ ei concedenda: si enim iudex secularis alterius territorij iudici seculari capturam suis litteris requisitoriis iniungeret, & cum requisitus exequi destinaret, & reum capere, violentia fieret capturæ, quis dubitabit ei competere vindictam, non verò requirenti? ita similiter seculari auxilium Ecclesiastico exhibenti competit, quia et si ad Ecclesiastici requisitionem præstiterit, suo tamen iure facit capturam, adhibita causæ cognitione.

27 Idque etiam totius Ecclesiæ placito, quæ noluit per se coercitionem exequi, sed gladium materiale, quem habet in habitu, remisit in actu euaginandum secularibus; & licet finis executionis ab Ecclesiastico procedat, qui ius dixit, & à quo imploratur auxilium, tamen executionis actus, qui eo consummatur, non dicitur fieri ab Ecclesiastico, qui est causa remota, sed à seculari, qui immediata est, & sub se habet familiam armatam, quo exercetur: sic licet idem finis est, modus tamen perueniendi ad finem, in quo accidens, seu incidens violentia contingit, est diuersus.

28 Nec in eo considerari oportet excellentiorem esse iurisdictionem Ecclesiasticam, tam ex se, quam in hoc casu, præuentione circa causam principalem, quia id attendendum non est, sed quod in executione contingit, cum in ea adiungatur secularis perficiendi, aut ordinandi ratione (si ita fari licet) actum iurisdictionis Ec-

clesiasticæ, quo casu potius quam ea in actu exequendi debet secularis iurisdictione præualere: vltra vulgaria quibus prædicta doctrina posset exornari, ego solum vno & eleganti I. C. responso comprobendam censui, arg. l. cum aurum 19. aliàs l. et si non sunt 20. §. fin. ff. de auro & argento legato, iis verbis, quoniam hoc spectamus, quæ res, cuius rei ordinanda causa fuerit adhibita, non quæ sit pretiosior, vt sicut auro, vel argento legato, etiam gemmæ, quæ argento inclusæ legato cedunt, & præualet argentum quod ignobilius gemmis: ita licet ignobilior iurisdictione secularis quam Ecclesiastica, tamen cum actum executionis ex se præstet, vt perficiat & ornet, quod ab Ecclesiastico decernitur, idè in captura secularis potestas consideranda, vt elusa videatur, iniuria illi irrogetur violentiâ illatâ, & competat seculari vindicta.

Nec attendi oportet capturam, & executionis actum ²⁹ præcipuè cedere in vtilitatem iudicis Ecclesiastici, vt illius imperium eniteat; quippe id parum præstat, nam per consequentiam venit, & cum capturæ & incarcerationi laicorum, quæ competit seculari, violentia fieret, eius iurisdictione attendi debet, argumento textus in l. seruo legato 69. §. cum testator, ff. de leg. 1. vbi si testator iusserit quosdam ex hæredibus æs alienum soluere, aut filix nomine sponso dotem dari, non creditoribus, licet ad eorum vtilitatem legetur, sed cohæredibus competit actio, nec sponso, sed filix, cuius maxime interest; ita cum inficiari nullus possit, vt quamuis ex actu exequendi, & capturæ iurisdictioni Ecclesiasticæ vtilitas sequatur, tamen maxime interesse secularis illud ad effectum perducere, quia in eo suam iurisdictionem exercet, et si ad alterius commodum, vt in alia specie considerauit Vlp. in l. fideicommissa 11. §. interdum, ff. de legat. 3. ibi, plerumque autem intelligenda est, priuati causa hoc fecisse, licet emolumentum publicano queratur: & maxime accommodari potest huic facto, quod in alio tradit I. C. Labeo in l. socium qui 60. §. socius, ff. pro socio, vbi inquit, Socius cum resisteret communibus seruis venalibus ad fugam erumpentibus, vulneratus est, impensam quam in curando se fecerat, non consecuturum pro socio actione, quia id non in societate, quamuis propter societatem, impensum sit; ita non oportet considerari, quod ex accidenti euenit, sed quod ipsi rei, & naturæ conuenit: ita et si propter executionem Ecclesiasticæ iurisdictionis violentia fieret, & quasi appendix eius videatur, licet propter illam factum, non tamen ipsi iurisdictioni resistitur, sed potestati iudicis secularis, qui in captura suum exercet imperium, vnde ab eo puniri debet.

Rursus, quia licet sustineri posset opinio eorum, qui ³⁰ contra prædictas leges Regni 14. 15. tit. 1. lib. 4. recop. & expressas traditiones admittunt, iudices Ecclesiasticos habere posse familiam armatam, & sine brachio seculari incarcerare laicos, cum de consuetudine præscripta liqueret, de qua vltra Couarr. Paz, & supra relatos Azeued. in d. l. 14. num. 16. quos & Seguram Daualos, & alios pro ea sententia adducit Bobad. d. cap. 17. num. 178. Iudex autem Ecclesiasticus in nostra specie prædictam consuetudinem non probauit, & quasi tali vtu non inualescente confessus id ius non habere, & petiit auxilium secularis, sed etiam cum id haberet præscriptum ac praxis, & longæua vetustas in non leue dispendium potestatis secularis admiserit, non deberet petere vt in hoc casu, auxilium brachij secularis Ecclesiasticus, sed solum vt ministri accommodarentur, vt cautiùs, & securiùs actum suum expedire valeret, tunc enim non vt à iudice seculari petit ministros, sed velut posset à quocumque priuato familiam admittere, nec secularis tunc processum examinare posset, nec mixtus executor dicendus, quia nihil iuris præstat, sed merum factum, & ministrorum familiam, vt ex Salzedo, Segura, & aliis Bobad. vbi prox. & Berreta conf. 3. num. 26. cum verò in hac specie implorauit Ecclesiasticus auxilium, & secularis processum examinavit, id quod implorat, non est iubere.

iubere, sed petere quod ipse exequi non potest, nec enim exhibet nudum factum iudex secularis, cum possit nolle parere, si visum fuerit, ut supra dictum est, & cum auxilium præstat quando iuste petitur, non alieno iure, sed suo proprio capturam facit: est enim longè dispar ratio nudam operam accommodare, ut in primo casu, aut ius aliquod operi connecti, ut in nostra specie: & ommissa ad hanc rem interpretum vulgari traditione, noto ex subtilissimo Marcelli responso in *l. Titius 3. ff. de obsequiis parentibus & patrono præstandis*, ubi si quis à seruo suo pecunia accepta ipsum manumiserit, quia suo iure libertatem dedit, habet actionem ingrati: si verò seruus alienus in fidem meam eius nummis emptus deuenit, & manumiserim, tunc cessabit ingrati actio, ex ratione text. nobis conuenienti, quia primo casu, *etiamsi non gratuitum beneficium, tamen præstat*; in secundo verò, *nihil amplius quam operam suam accommodare videri potest*. Quem textum ita interpretatur Cuiac. in *recitat. solemnib. ad eum titulum*: constat enim differentia, an quis suo iure faciat; & licet pro beneficio acceperit pecuniam, tamen quia dominus serui erat, ius in ipso residebat dominij, adhuc competit actio ingrati; cum verò solum operam præstat, contracta fiducia, nulla operæ consideratio fit, & ideo denegatur: sic in præsentibus quando solum familia accommodatur à seculari, nec ut iudex ille requiritur, aut excitatur ut præstet auxilium, eius nulla consideratio non magis quam priuati, fieri debet; cum verò secularis excitatur ut iudex ad impartendum auxilium, longè diuersa ratio est, quia iure suo facit, publicam potestatem exercet, & ipsi competit iniuriam suis ministris illatam vindicare.

31 Vltèrius, quia videmus iure Canonico tantum permitti iudicibus Ecclesiasticis laicorum capturam propria autoritate solum in casu hæresis, *Clem. 1. de hæret. cap. ut inquisitioni, §. prohibemus, de hæret. in 6.* vnde in casibus aliis videtur denegata, arg. *l. nam quod liquidè, ff. de penu leg.* & solum in tribus casibus in sua diocesi Placentina, quantumuis vsus inualuerit, id permissum, & re iudicata firmatum notat Azeued. in *d. l. 14.* sed etiam quamuis hæc opinio non esset tam solidis fulcris subnixâ, inficiari non potest, cum officiales iudicis secularis interessent capturæ, violentiam eis factam lædere auctoritatem sui magistratus, ac perinde commune esse delictum ab utroque iudice vindicandum, tunc enim certum est, non posse Ecclesiasticum prohibere, vel inhibere sæcularem, Calder. *conf. 236. per totum*, Mandosius *tract. de inhibit. cap. 10. num. 2.* quia non debet alius index iurisdictionem alterius turbare, & quando delicti iurisdictione est duobus iudicibus communis, sunt pares, & non potest parem qui par est inhibere; nam ius inhibendi pender à iurisdictione; & is qui inhibet, debet esse inhibito superior: Ecclesiasticus autem respectu causæ communis non dicitur superior, ut ratiocinatur Mandosius quem sequitur Surdus *conf. 424. n. 39.* vnde merito in hoc casu noster Senatus vim facere iudicem Ecclesiasticum decreuit, qui intenderat inhibere sæcularem, ut captos remittat, cum vltra quod ex Surdo notauimus in hoc casu, in captura reorum iudex secularis violentiæ cognitionem præuenerit.

32 Denique, quia omnino necessarium videtur in hoc casu vindictam violentiæ, quæ capturæ illata, iudici seculari referuare, grauissimus enim iste excessus, quo ferè nullus maior, quia in publicam potestatem insurgit, & post plura quæ notauit Bobad. *lib. 1. cap. 13. num. 134. lit. K, & lib. 2. c. 18. num. 84. & lib. 3. cap. 15. num. 132. ad fin.* ad speciem criminis læsæ maiestatis ex Bart. Anch. Capycio, Grammatico & Bursato retulit Ramon. *conf. § 2. numer. 2.* & non potest congruè puniri ab Ecclesiastico, quia ille nunquam imponit resistentibus, aut turbantibus iurisdictionem pœnas condignas, de quibus *titulo 22. lib. 8. recop.* sed quæ animarum saluti, & peccatorum absolutioni consulant, ex communi placito scribentium

in *cap. 1. de pœnis in 6. & in cap. eum non ab homine, de sent. excomm.* quamuis etiam pœnas corporales carceris perpetui, tritemium, ac similes, dummodo à membri mutilatione & sanguinis effusione abstineant, iure posse imponere iudicem Ecclesiasticum, pluribus firmat Salgado de *Reg. protect. 2. parte, cap. 4. numer. 311.* Sed tamen sufficit ne condignè puniat, & semper ex suo instituto mitius agere quam huius delicti exemplum exposcit, nec verè possent iudices Ecclesiastici pœnam exacerbare, quando multis grassantibus resistentibus occurrere oporteret, ut de Protege Neapolis Hispano D. Petro de Toledo tres nobiles iustitiæ resistentes, laqueo suspendi fecisse, & postea corpora trahi per pedes ad plateam castri noui, ex *Viuio tradit Ritius 3. collect. 586.* vbi ex Vincentio de Franchis, Guidone Papæ & Polydoro Ripa refert pœnas irrogatas eximentibus à manibus familiæ captum: ideo cum publicæ securitati Ecclesiasticus occurrere non valeat, aut soleat, puniendo acerbiori supplicio, & ipsi seculari quatenus iudici iniuria sit illata, nil mirum si ei permittendum resistentes suis carceribus mancipare, ut semper fieri deberet quando auxilium exhibens Ecclesiastico reum capit secularis, ut ratiocinatur Bobad. *d. cap. 17. numer. 187.* & nos supra de hac re; & noto celebrem text. in *cap. perpendimus 23. de sent. excomm.* vbi quando Sacerdos tyrannidem aleret, & seditionem excitaret, licet à Comite & eius secularibus ministris patibulo suspensus expirasset, si non in propulsando, sed in ferendo iniuriam, fuerit occisus, interfectores non egere Apostolica absolutione, tradit Cælestinus III. quasi pro defensione violentiæ eius expiatio pro publica pace permittatur secularibus, cum pro statu defectu potestatis temporalis & iurisdictione Ecclesiastici non valeant supplicium sanguinis irrogare, ita resistentium supplicium in hoc casu merito iudici seculari relinquendum, nec Ecclesiasticum impedire oportet, vltra supradictas rationes, quia condigna pœna non poterit admissum exacerbare; cui iunge praxim, nam Ecclesia quando condignam non habet pœnam, suum Clericum seculari iudici remittit, Salzedo in *pract. crim. cap. 140. & 141.* Bernardus Diaz *cap. 190.* Farinac. *tom. 1. quest. 17. cap. cum non ab homine 10. & ibi communiter Doctores, de iudic. Nauar. in manual. cap. 27. numer. 81.* Emanuel Rodriguez *tom. 1. quest. Regular. quest. 30. art. 18.* Suarez *tom. 4. de stat. relig. lib. 1. cap. 10.* Giurba *conf. crim. 48. num. 25.* si enim suum Clericum pro condigno supplicio inferendo tradit Ecclesia iudici temporali, rectius debet laicos, qui ministris iudicis secularis violentiam fecerunt, ei relinquere congruè puniendos: nec obstat text. in *cap. felicitis 5. §. per hoc, de pœn. lib. 6.* vbi grauissimæ pœnæ ab Ecclesia imponuntur. Sed facile respondeo, potius ibi nostram sententiam confirmari, quia pœnæ non progrediuntur vltra excommunicationem & officij, vel dignitatis priuationem, quod supplicium condignum non est grauissimo crimini, de quo ibi, homicidij Cardinalis; si ergo etiam in hoc casu Ecclesia non excurrit ad pœnam sanguinis, minùs vellet in nostro casu; & pro eius text. interpretatione vide Paz in *praxi, tom. 2. pralud. 2. num. 50.* qui refert Couar. Simancas, Auendañum, Alciatum & Didacum Perezium, & vltra eos, & supra relatos, Bald. in *l. nullum, C. de testibus, vers. sed an punio*, Panorm. in *cap. 1. de off. Ordin. & in cap. 2. de pœnit. & remiss. Ant. Gomez 3. tom. variar. cap. 1. numer. 40. facit l. vlt. ad fin. tit. 6. part. 1. vbi Gregorius Lopez gloss. 1.*

33 Restat nunc in contrarium adductis respondere, & breuiter, ac leuiter diluentur quæ Ecclesiastico iudici suffragari videbantur. Nec obstat primò desumptum ex *Extrauag. vnâ sanctam, de maior. & obed.* vbi in Ecclesia vtrumque gladiū esse traditur, aliàs sine coërcitione inutilis Ecclesiastica iurisdictione maneret, quia facile responderetur ex verbis prædictæ Extrauagantis, ibi, *uterque ergo est in potestate Ecclesiæ, Spirituales scilicet gladius, & materialis*

materialis, sed is quidem pro Ecclesia, ille verò ab Ecclesia exercendus; ille Sacerdotis, is manu Regum & militum, sed ad nutum, & patientiam Sacerdotis: quod idem est, quod supra diximus, transtulisse Ecclesiam gladium temporalem in potestates sæculares, & à se quoad actum abdicasse, retinuisse in habitu, exigendum cum necessitas expostulet ut ministrent sæculares. Vnde cessat tunc, videri sine coërcitione inanem reddi & illusoriam iurisdictionem Ecclesiasticorum, quia non est sine coërcitione, aut gladio, cum possint requirere à sæcularibus, illique ministrare teneantur, & quando indebitè recusauerint, possunt compelli, & ab ipso Ecclesiastico excommunicari, Marta de iurisdic. 1. part. c. 5 2. n. 1. Peña in direct. Inquisitorum, 3. parte, quest. 57. ex Alciato & aliis Berreta d. conf. 3. num. 34. & ita prædictæ difficultati respondit Berroius in cap. significasti, ad fin. de foro comp. Vnde non erit sine coërcitione iurisdictione Ecclesiastica, cum eam vindicat à sæculari, & si non impartitus fuerit, compellit, ipseque Princeps sæcularis quotidie aditus, & Regiæ Cancellariæ iubent iudicibus suis auxilium præstare.

34 Nec etiam obstat quod ex pluribus iuribus, quibus videtur concedi Ecclesiasticis captura absque auxilio sæculari, supra expendimus, nam si ut capiant suos Ecclesiasticos, certum est id se facere posse, quia ad illorum capturam, cum violentæ manus in Clericum iniici non debeant, non est necessaria familia armata, & incongruum esset, ut Ecclesiasticus ad sibi subditos incarcerandos egeret brachio sæculari: non enim negamus aliquando illos posse incarcerare, ut rectè probauit Hier. Leo 1. par. decis. Valent. 154. num. 6. omnino videndus; illud verò solum tenemus, ut egeat prædicto auxilio ad laicorum capturam, quia eius iurisdictioni non subiacent, licet aliquando causa quæ ad laicos pertineat, Ecclesiastico iudicio tribuatur, ut in hoc concubinitus casu, nec quid contra suadet text. in cap. attendendum, 17. quest. 4. nam quod de carcere traditur, non constat, an de Ecclesiastico, vel laico loquatur, & quod de exilio perpetuæ deportationis ibi mentio fit, insinuat debere exequi auxilio brachij sæcularis, ut supra retulimus plura iura, quibus cauetur quidquid pertinet ad exilium, id remitti ad publicas & sæculares potestates; nam territorium Iudex Ecclesiasticus non habet, cap. licet ex suscepto, de foro comp. adde text. in c. cum non ab homine, de iudic. vbi Felin. num. 7. Alciat. num. 110. additio ad Decium ibi lit. M, Julius Clarus in pract. crim. §. fin. quest. 67. in fin. Salgado part. 4. cap. 14. num. 100. & 101. Minus facit d. c. fraternitatis, 34. distinct. nam iis verbis, ut tua dispositione cuiquam monasterio continentiam professura tradatur, colligi non potest ut per se laicos possit Ecclesiasticus incarcerare: quantum enim distat hoc ab eo ut iubeatur sua dispositione mulierem monasterio tradi, id quidem iuxta decreta Canonum accipiendum, ut cum necessum sit, familia armata illam exigat à laicali potestate; & similiter accipiendus text. in c. fraternitas, 12. quest. 2. est enim certum quod de verberibus, & districtius corrigendis furibus traditur, non posse Ecclesiasticos ex se, nisi mediante brachio Regio executioni tradere, nec etiam alius sensus esse poterit text. in cap. contra idolorum, 26. quest. 5. & text. in cap. Episcopi, d. quest. 5. ibi, è parochiis suis penitus eradicent, & ibi, turpiter debonestatum de parochiis suis eiiciant. Hæc quidem compulsio, nisi mediante auxilio sæculari ab Ecclesiastico profus aliena est, firmatque text. in d. cap. 2. de adulter. nam corporalis castigatio, de qua ibi, eodem auxilio exequi necessum est. Minusque obstat d. cap. in Archiepiscopatu, de raptor. nam ex Regis Siciliae delegatione commissa rectè poterat in laicos, ibi, Ecclesiasticus qualiter procedere, dum tamen (ut à Romano Pontifice exhortatur) abstineat à pœna sanguinis.

36 Nec similiter contra facit textus in cap. primum, de offic. Ordin. nam libera potestas quæ tribuitur Episcopis in suis diocœsibus, adulteria & scelera inquirere, vici-

sci, & iudicare, non excludit brachium sæculare, cum statim in eo textu iniungat Pontifex, & cum opus fuerit, publicum conuocent auxilium, & clariùs colligitur ex cap. cum Episcopus, de off. ord. lib. 6. nam etsi pro hac opinione adducitur, nihil est quod magis firmet nostram sententiam: nam in personis suæ iurisdictioni suppositis traditur Episcopum exercere iurisdictionem, & tradit verba, causas ad forum Ecclesiasticum spectantes audire, personas Ecclesiasticas (cum earum excessus exegerint) capere, ac carceri deputare. Nos autem id manifestè fatemur, ut supra diximus, posse Ecclesiasticos, quia ad suum forum pertinet ex se iudicem Ecclesiæ carcerare, solum verò quoad laicos ab eius iurisdictione exemptos debere uti brachio sæculari, & denotat text. ibi, nam in causis, quæ ad Ecclesiasticum forum spectant (ut in nostro casu causa concubinitus) solum permittit Ecclesiasticas personas carceri deputare, vnde videtur in laicis denegare, cum inclusio vnius, sit alterius exclusio, l. quod Labeo, ff. de compensation. l. cum de lanionis, §. cui fundum, de fundo instr. l. fin. ff. de pact. dotal.

Denique multò minus oberit Clem. 1. de heret. quia, 37 ut supra animaduertimus, peculiare est in crimine hæresis, vnde potius traditum à nobis videtur roborari, quasi exceptio firmet regulam in contrarium, l. nam quod liquida, §. fin. ff. de pen. leg. l. generali, §. uxori, ff. de usufr. leg. & text. in cap. dilecto, de sent. excomm. lib. 6. apertè procedit in Decano, qui simul habebat potestatem temporalem, & iurisdictionem, ut apud nos exercet Archiepiscopus Compostellanus, quæ à Regibus vrbis Compostellæ quoad temporalia concessa, vel procedit ut quoad defensionem rerum suarum liceat uti armis, sicut aliàs permittitur Clericis in cap. 1. 25. quest. 1. cap. quicumque ex clero, 23. quest. 8. cap. vlt. 36. dist. cap. penult. de homic. velut cuiusque priuato licita omni iure est defensio, ita Berreta d. conf. 3. num. 37. qui inde accipit Lucam de Peña in l. 3. col. 2. vers. sed pone, C. de exactor. tribut. lib. 12. ut licet Episcopo imperium concedatur, non tamen inde vsus armatæ familiæ videtur includi, & excludi brachium sæculare, potius verò etiam in defensione uti debere pro Ecclesia, denotat text. in d. cap. falsus, de pœnit. dist. 5. cuius verba supra relata nostram opinionem potius adstruunt, quàm destruunt.

Secundò similiter argumento satis supra responsum, 38 cum probauerimus, brachium sæculare non in subsidium solum, verum in necessitatem adiungi, & ultra quæ supra tradidimus, videtur manifestè colligi ex cap. 2. de maledicis, vbi Greg. IX. agens de pœna blasphemo imponenda, duplicem proponit, alteram ab Episcopo adiungendam, ieiunij scilicet, & refectionis pauperum, & vbi impœnitens sit, interdictionis Ecclesiæ, & sepultura: aliam verò pecuniariæ multæ exigendæ per potestatem temporalem coactione Episcopi, si fuerit necesse. Ecce quantum iurisdictione Ecclesiastica à temporali distinguatur, etiam vbi solum de pœna pecuniaria agitur, quæ longè inferior existimatur coactione quæ fit per familiam armatam: vnde si ea multa exigenda remittitur sæculari iudici, necesse videtur ipsi relinquere laicorum incarcerationem. Sed etiam iam occurrimus legibus Regni, dum supra euidentius probauimus per dictas Regias leges 14. & 15. tit. 1. lib. 8. recop. non solum habere locum in causis ciuilibus, verum etiam in criminalibus.

Tertio fundamento contrariæ partis eo ipso planè satisfit: quippe si in connexis, & mixtis attendendum quod præualet & dominatur rei, de qua agitur; iam liquet in captura laicorum præualere potestatem sæcularem, quia in ea residet ius capturæ, licet Ecclesiastico subministrandum, & ex not. supra n. 20. 21. & 22. colligitur ipsa argumentatione conuinci, violentiæ illatæ vindictam aduersus resistentes esse peculiarem in hoc casu iudicis sæcularis. Nec oberit doctrina Bart. in d. l. à Dino Pio, §. sententiam Roma, C. de re iudic. nam procedit apertè in casu quo solum auxilium facti adhibetur,

vt diximus, quando solùm ministri missi sunt, vt distin-
ximus *suprà num. 10.* & Bart. expressè testatur; noster ve-
rò casus quoties auxilium imploratur, idque non solùm
exhibetur de facto, verùm de iure, autoritate iudiciaria,
& in hoc casu intelligendam esse sententiam text. in l.
*item eorum, §. si decuriones, ff. quod cuiusque vnivers. no-
mine*, tradit Berreta d. *conf. 3. num. 17.* tunc enim tribui-
tur actus mandanti, quando nudum factum & ministe-
rium mandatur: at verò quando imploratur brachium
sæculare, id locum non habet, quia excitatur tempora-
lis potestas, vt ex se subministret ius, quod illi competit
in captura, & non adiungitur ad nudum ministerium,
sed ad iurisdictionis exercitium in Ecclesiastici utilita-
tem: & longè dissimilis species est text. in l. *is qui opem,*
34. de furtis. Nam licet qui furto opem tulerit, quia rem
non contrectauerit, furto manifesto non teneatur, &
adhuc ex opere furti teneatur, facit l. *si pignore, §. qui fer-
ramenta, ff. de furtis*, id ex eo, quia præcipuum fuerit, id
est, contrectatio fit ab alio, non ab eo, qui opem tulit: at
in nostro casu in sæculari, qui auxilium præstat capturæ,
residet præcipuum ius ad capiendum laicos, minúsque
mouere possunt verba *suprà* relata l. *quidquid 27. §. cum
partes, de acq. rerum dominio*, procedit enim quoties res
vna alteri velut in accessionem cedit, & illi sic cohæ-
ret, vt vna censeatur, de cuius materia & interpretatio-
ne vide Cuiacium lib. 2. *obseru. cap. 12.* Ant. Gomez *tomo*
2. variar. resol. cap. 2. n. 10. ante medium, adde l. 35. *tit. 28.*
parte 2. vbi Gregor. *gloss. 1.* Hic verò licet adiungatur
potestas sæcularis Ecclesiasticæ, semper verò distincta
manet & separata, vt quæ ad illam spectant, suo iure
exequi videatur, quo eliditur instantia, quæ adhuc pro
Ecclesiastico vrgeret, eandem rem diuerso iure censi
non posse, l. *eum qui ades 23. ff. de vsucap.* & ita causam
principalem ad Ecclesiasticum pertinere; eius verò ac-
cessionem, scilicet violentiam capturæ factam sæculari
relinquendam: nam respectu separatae qualitatis potest
eadem res diuersimodè considerari. Anton. de Prætis *de*
iurisdic. Episcop. cap. 3. num. 41. & in terminis pluribus
pro eius textus exornatione probauit Salg. *1. tomo, 2. p.*
cap. 7. num. 81. cum sequent. & vltra innumeros relatos à
Delrio ad eum text. adde Ant. Fabr. *15. coniect. cap. 8.* Fa-
rinac. *decis. crim. 2. parte, decis. 305. num. 6.* Vnde licet co-
gnitio pertineat ad Ecclesiasticum, tamen executio in
laicis & eorum bonis propria est iudicis sæcularis, nec
sine eius auxilio capere potuit Ecclesiasticus.

40 Vnde quarti argumenti contrarij solutio apparet,
quippe nec turbat iurisdictionem Ecclesiasticam, qui
capturæ resistit, nec eius ministris irrogat iniuriam;
nam cum id propriè ad sæcularem pertineat, eius pote-
statem elusam, cum iudiciariè in captura illa exercea-
tur, & ministros sæculares offensos, dicendum est, &
suprà probatum *num. 22.* & ideo meritò sæculari iudici
tribuenda resistantium pœna & captura, nec debet ab
Ecclesiastico impediri: nec quidquam contra mouere
debet consilium 134. Farinacij *suprà* adductum, *num. 13.*
quia in longè diuersa specie procedit; loquitur enim
quando capturam fecerunt soli birruarij Curia Eccle-
siasticæ (ita loquitur) & ipse testatur *num. 3.* eam Curiam
esse in quasi possessione puniendi laicos offendentes,
& manus violentas iniicientes in cursores, seu execu-
tores Curia Archiepiscopalis. Nos autem contra, tali
consuetudine non iuari Ecclesiasticum in hoc casu
iam probauimus; rursus ibi solùm executores Eccle-
siastici sine brachio sæculari capturam fecerunt, hîc
verò ministri iudicis sæcularis eius præcepto, authori-
tatiuè auxilium ministrando. Denique in ea specie Ec-
clesiasticus præuenit causam capturæ, hîc verò sæcula-
ris resistentes primò incarcerauit, ex quibus & legibus
nostri regni *suprà* relatis, quibus omnino prædicta im-
probatu consuetudo, ne iudices Ecclesiastici capiant
laicos sine auxilio sæculari, nihil ad rem facit d. *conf.*
Farinacij vt nostram sententiam turbet, & vt nullus

obex impediatur. Quod retulimus *num. 12.* ex Chronicis
Petri de Ayala, facilem expeditionem habet: quippe
auxiliantem Principem Angliæ ibi non esse confide-
randum, certum est, verùm solùm Regem Petrum in
suo Regno, in quo eius tantum ratio, & præcedentia at-
tenditur, aded vt verè laudetur Ioannis Nauarræ &
Aragonum Regis factum, qui cum visendum conueni-
ret filium suum Ferdinandum Castellæ Regem in vrbe
Victoria Cantabriæ in ea parte caput, quæ Alanæ Pro-
uinciæ nomen est (de cuius fundatione Mariana *de re-
bus Hispania in hist. Lat. lib. 11. c. 15.*) latus dextrum &
honorabiliorem locum filio dedit, ipsumque ad suam
comitatus aulam id facere debere dixit, quia in Regno
suo Castellæ debebat etsi pater filio Regi cedere, cui
nullus honore & dignitate præcedebat, & illud solùm
attendi oporteret, vt refert Steph. de Garibay *in com-
pendio histor. Hispana, lib. 18. cap. 12.* cui addenda quæ in
iure nostro de præcedentia maioris dignitatis notarunt
Glossa *in c. 2. de officio Vicar. lib. 6.* & gloss. *in c. 2. de con-
suetudine, lib. 6.* Alex. *in rub. de off. eius, n. 15.* ex Conrado
in Templo iudicum, Segura in directorio, Bobad. lib. 3. polit.
c. 8. n. 20. Boërius *d. auth. magis Consil. n. 49.* Chassaneus
in catalog. glor. mund. 4. part. 7. consid. Decianus *volum. 1.*
resp. 21. numer. 64. Oliuar. *decis. 716. num. 4.* Auendaño
1. p. cap. Præc. c. 19. n. 15. vers. quinto, & omnia quæ per-
tinent ad præcedentia materiam, rectè notauit doctissi-
mus D. Antonius Chumacero de Soto Mayor, mei
Collegij Conchenis decus, & Salmanticensis Præcep-
tor, nunc Regius Consiliarius in supremo Castellæ
Senatu, antea Curia nostri Principis Prætor *in allegatio-
ne pro Aula criminali,* Regi nostro data, vt Prætores Cu-
ria, qui dicuntur *Alcades de Corte*, præcederent loco
Senatores Consilij Patrimonij Regij. Aliud autem est
in nostra quæstione, vbi sæcularis in captura eminet, vt
latè probauimus, qui in sua laicorum iurisdictione Ec-
clesiastico non subiicitur, sed ex se iurisdictionem &
gladium habet, etsi in alterius iudicis & Ecclesiæ utili-
tatem subministret auxilium exhibendo.

41 Illud verò argumentum quod respicit, vt censura ir-
retiti videantur resistentes, nos aliquantulum faciet
morari, vt aliquid notemus circa explicatum cap. 16.
Bullæ in Cœna Domini, quo videtur insinuari prædicta
censura comprehendendi *qui turbauerint, aut impediuerint*
quomodolibet iurisdictionem Ecclesiasticam, & cum ali-
qualiter impediri videatur à resistentibus auxilio & cap-
turæ, quæ in utilitatem cedit & ministerium iurisdic-
tionis Ecclesiasticæ, dubitari posset, an velut censura irreti-
tos, eorum causa Ecclesiastico iudici necessariò relin-
quenda; quia licet facilè responderi posset in hoc casu
circa laicorum capturam (vt dictum est) nullam esse iu-
risdictionem Ecclesiasticam, sed omnino sæcularem, vnde
nec iudicis Ecclesiastici iurisdictione turbatur, aut impe-
ditur. Ego vltèrius necessarium duxi animaduertere, vt
etsi Ecclesiasticis permiffa esset, aut iure competeret
habere familiam armatam, & laicos incarcerate sine
auxilio sæculari, vel in hoc casu violentia fieret capturæ
Ecclesiasticorum, quam diximus suo iure competere
iudici Ecclesiastico, adhuc tamen eximere à ministris
reos captos, vel obstare capturæ, nullo modo potest
comprehendi d. c. 16. Bullæ in Cœna Domini.

41 Pro cuius rei explicatione nota verum illius sensum su-
mi oportere ex iis, ad quæ verba Bullæ referuntur, dum
tradit: *Excommunicamus necnon qui Archiepiscopos, Epi-
scopos, aliosque superiores, vel inferiores Prælatos, & omnes*
*alios quoscuque indices Ecclesiasticos ordinarios quomodo-
libet impediunt, quominus sua iurisdictione Ecclesiastica*
contra quoscuque vtatur, secundum quod Canones, & sacra
*constitutiones Ecclesiasticæ, & decreta Conciliorum genera-
lium, & præsertim Trident. statuunt.* Videndum quid præ-
dicta verba respiciunt, & quatenus Canonum mentio-
nè faciunt, vt notat Suarez *tom. 5. in 3. part. disp. 22. sect.*
2. n. 94. desumi videretur ex cap. *quoniam, unic. de immunit.*
Ecclesiasti.

Ecclesiast. in 6. vbi similiter iubetur obseruari quod Lateranensi Concilio decretum contra eos, qui libertatem Ecclesiasticam, & iurisdictionem violauerint; solum in prædicta Bulla Cœnæ adiungitur reseruatio absolutio- nis ad Sedem Apostolicam, & quod de Conciliis, & Tridentino traditur ex eodem Suarez, & Nauarro tom. 2, cap. 27. num. 70. vers. quinto, referendum est ad cap. 20. sess. 25. de reform. nam quod eo Principibus sæcularibus iniunctum circa venerationem Ecclesiarum, & suppli- cium impediendum earum iurisdictionem, quasi de no- uo videtur statui Bulla in Cœna Domini, cum censuræ absolutio Sedi Apostolicæ reseruatur, & ita si cognoue- rimus sensum horum iurium, simul aperietur mens prædicti cap. 16. dictæ Bullæ.

43 Textus autem in d. cap. quoniam, videtur procedere quando potestates sæculares ita Ecclesiasticis, suæque iurisdictioni obstant, vt eam nullatenus exerceant aut vsurpando, seu omnino cognitionem causarum impediendo; hoc enim siue à quacunque publica potestate, aut effectu priuato fiat, grauissimum crimen censetur, & tali pœna censuræ execrandum, suadentque manife- ste verba text. ibi, *quorundam iustitiariorum, balliuorum, iudicumque secularium, ac temporalium dominorum in quibusdam partibus presumptuosa temeritas sic excreuit, quasi excommunicationis fulmine feriendi, qui temerario ausu in Ecclesiasticæ iurisdictionis violationem irru- perint, vt eam vsurpent, & euacuent, subdit text. quin potius super illis recurrere ad iudicium saculare, & à lite, causa, seu questione desistere compelluntur.* quo apparet id respicere quoties vel iurisdictione omnino in prædictis causis auocatur, vel impeditur, vt denotant sequentia, *si quis verò contra presumpserit, excommunicationi se ipso facto nouerit subiacere, à qua (nisi tã iudici, cuius cognitio fuerit impedita, vel iurisdictione usurpata, quam parti, qua turbata in prosecutione fuerit sui iuris, de iniuria, damnis, expensis, & interesse prius per eundem fuerit satisfactum) nullatenus absoluat.* Quæ verba denotant non solum procedere eum textum in illo, qui iurisdictionem ab Ec- clesiastico adimit, vt sæcularis exerceat (vt tradit Nauar- rus d. num. 70. procedere Bullæ censuram, dum inquit: *Declaratio prima, quod in hanc censuram non incidant, nisi qui autoritate iudiciali & laica hinc vetita faciunt;* nam de hoc nullatenus dubitari posset:) verum etiam censeo locum habere Bullæ censuram, & text. in d. cap. quo- niam, contra eum, qui licet priuatè prohibet iudicibus Ecclesiasticis, quominus sua iurisdictione vtantur, & causarum cognitionem impediunt, vt constat ibi, *nisi tam iudici, cuius cognitio fuerit impedita,*

44 Quo modo similiter accipi debet Canon Concilij Tridentini, quia Principes admonet sæculares, *ne patian- tur aliquantulum autoritatē Ecclesie lædi, & postea subdit: nec permissuros vt officiales, aut inferiores magistratus Ec- clesie & personarū Ecclesiasticarū immunitatem Dei ordi- natione, & canonicis sanctionibus constitutā aliquo cupidi- tatis studio, seu inconsideratione aliqua violētā, & de tali, vt prædiximus, impedimento iurisdictionis Ecclesiasticæ loqui Tridentinum insinuat clausula, sed seuerè in eos qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem im- pediunt, animaduertant, quasi æquiparentur infringere li- bertatem Ecclesie, & eius iurisdictionem impedire, quod necessariò non ad quodlibet impedimentum referen- dum, sed ad illud, quod in totum imperium Ecclesiasti- cum eneruat & eludit: & pro hac sententia ego pon- dero text. in cap. non minus 4. de immun. Eccles. est enim desumptus ex Concilio Lateranensi, vbi graui censura inuehitur in laicos, qui Ecclesiasticos iudices lædunt; & nota verba, *iurisdictionem etiã, & autoritatem Prelatorum ita euacuant, vt nihil potestatis eis in suis videatur hominibus remansisse, quid enim aliud est euacuare, quàm exinanire, & ad nihilum redigere, vt constat ex Plinio lib. 20. cap. 6. & ex Cassiodoro lib. 11. variar. epist. 2. & idè euacuata dicitur obligatio in l. 4. C. de solut. quæ**

nulla reddita per solutionem, & euacuare dolia in l. 1. §. fin. ff. de pericul. & cõmod. rei vendita, est vinum effunde- re, & vacua relinquere, quod non contingit quando ali- quis non præsumpta temeritate lædendi Ecclesiasticum iudicem, aut eius iurisdictionem vsurpandi, aut impediendi à captura fugeret, aut ei resisteret, vt periculum vitet, & suæ incolumitati consulat; in hoc enim casu non procedit Bullæ censura, sed in prædictis, de quibus in dicto cap. quoniam, & decreto 25. sess. 24. Tridentini, & d. cap. non minus.

Et confirmatur ad ea iura referendum d. c. 16. Bullæ. 45
Primò ex relatione quæ fit ibi, secundum quod Canones & sacra constitut. &c. & cum prædicta iura præcipuè id respiciant, necessum est illis aptare Bullam in d. cap. 16. nam relatum referenti, & eius qualitatibus conuenire oportet, vltra vulgaria in l. asse toto, ff. ad l. falco. & quæ ibi notant omnes, Decius conf. 532. num. 4. Socin. lib. 1. conf. 118. num. 4. & conf. 227. n. 9. Rota in antiquis, decis. ult. Tiraq. de legibus connubial. glos. 6. num. 177. ex Parisio & pluribus Matienzo in l. 2. gloss. 9. n. 11. tit. 4. lib. 5. recop. latissimè D. Castillo tom. 4. contr. c. 43. per totum. Vterius comprobatur ex verbo secundum, quo relatio fit, & quantumuis ex particula quomodolibet, quisque vellet ad quodcunque leue impedimentum iurisdictionis Ec- clesiasticæ referre prædictam Bullæ censuram; tamen cum verbum secundum, sit demonstratiuum illorum casuum, ex Bart. per text. ibi in l. eum qui, §. Iulianus, de const. pecun. Iaf. Decio & Bald. in l. penult. C. de inst. & substit. Thom. Grammat. decis. 59. num. 22. Matienzo vbi supra proximè, n. 13. Succedit axioma iuris vt Canonis aut legis verba, quantumcunque generalia debeant re- stringi circa subiectam materiam, text. in l. emptor 48. §. Lucius, de pactis, l. stipulatio ista, vbi notant omnes, ff. de verb. oblig. & in l. si decreta, C. de transact. Morla in em- porio, tit. de legibus, quest. 1. n. 14. & ita videtur ad prædi- cta iura referendam esse Bullam in Cœna Domini, vltra quam, vt diximus quest. præced. posteriores leges ad prio- res trahi debent, vt ab illis sensum & interpretationem mutuentur, l. sed & posteriores, ff. de legibus, quamuis ex- pressè ad prædicta non referretur hæc constitutio. Rur- sus ad explicationem dubij cuiusque, nihil validius quàm ex alia clausula sensum desumere, l. vtrum 23. ff. de pet. her. ibi, & puto sequentem clausulam Senatuscon- sulti, etsi hæc sit ambigua, vbi id notat Bart. & Angel. idem Bart. in l. Prator ait, §. erit, ff. de vi bon. rapt. idem Angel. in §. ex hoc autem capite, Inst. ad l. Aquil. gl. in l. quis- quis 93. de leg. 3. Mantica de tacitis & ambiguis conuent. lib. 3. tit. 14. n. 8. & vt colligitur ex verbis dictæ Bullæ, ibi, *ac etiam eos,* & procedit quando vt eradicetur om- nino iurisdictione Ecclesiastica, ad Cancellarias, & alia Tribunalia sæcularia recurritur; vnde quod de impedi- mento iurisdictionis Ecclesiasticæ supra traditur, simili- ter accipiendum est, quando ita adhibetur, vt omnino euacuetur, & eludatur exercitium, & vsus, illum impe- diendo; idque suadent illæ dictiones ac, & etiam, quæ similibus repetitionem insinuant, gloss. in l. habitatio 10. ff. de vsu & habit. gloss. 1. l. fin. C. de author. prest. Socin. in rub. ff. solut. marr. per tex. in l. etiam, de fundo dotali.

Id omne quod retulimus longè diuersum est ab hac specie, in qua agitur de violentia capturæ obiecta & il- lata, quia quantumcunque nobis quæstio esset circa capturam quæ suo iure competeret Ecclesiastico, vt in Clericis, eius iurisdictione non ideo impeditur: remanet enim apud eum illæsa, vt aduersus resistentes procedat, & punitionem iniungat, solum enim qui resistit captu- ræ, videtur refugere executionis periculum & velle vi- tare grauamen, quod ex incarceratione; & vt proprius loquar, non impedit iurisdictionem, sed subtrahit mate- riam, in qua exercenda, quod dissimile est ab eo qui iurisdictionem impedit, tunc ex opposito iudici obstat, & illius intendit potestatem euacuare, nimisque grauiter Ecclesiam lædit: qui verò resistit, solum intendit à se, vel

vel amico damnū capturæ vitare, iurisdictionem verò intactam relinquit, vt possit violentiam vindicare Ecclesiasticus, & in resistentes procedere; & sicut in violentia capturæ, si captus se à lictoribus eximi curauerit, & aufugerit, quia fugere & euadere non est resistere, vt argum. l. i. ff. de bonis eorum qui ante sentent. mortem sibi conscuer. l. 2. tit. 1. part. 7. l. 54. p. 5. cum Iulio Claro notauit Bobadilla lib. 1. polit. cap. 13. num. 131. non comprehenditur censura, ita etiam resistere verè capturæ quoad grauissimam censuram, quæ impediens Ecclesiasticam iurisdictionem irrogatur, non debet comprehendendi noster casus, vbi iurisdictione relinquitur intacta, etsi executio impeditur, aut potius subducta reo materia executionis subtrahatur: nam licet violentiæ crimen maximum censeam, non tamen impudentia, audacia, & temeritate æquat reliqua crimina, ex quibus censura Bullæ irrogata est: nam ea procedit in violatores Ecclesiasticæ libertatis temerario ausu; & nisi qualitas violentiæ adeo excelluerit, vt condigna dicta pœna censeatur, non est credendum simpliciter violentiam irrogari, vt apparet ex d. Bulla cap. 16. nam in principio vbi agit de impedimento iurisdictionis, solum egit de iudicibus ordinariis, quibus impeditur, nec mentionem fecit delegatorum: at verò statim in clausula sequenti cum loquitur de illis, qui recurrunt ad Curias sæcularium, vt eludant Ecclesiasticum forum, postquam ab Ecclesiasticis causæ fuerint definitæ, meritò tunc omnes, tam ordinarios comprehendit, quàm delegatos, & in eo differentiam constituere debemus: nam qui impeditur delegatum, qui ex rescripto iurisdictionem habet, & illius vsum, non ligabitur censura Bullæ, licet comprehendat illum censura text. in d. cap. quoniam, quæ non est reseruata, idque ex eo pendet, nam ad irrogandam tam grauē censuram, sic debet excessus excrecere, vt nihil esset quod excessum posset excusare: quod euenit quando iudici ordinario obstat, cuius certa & manifesta iurisdictione, & tunc nullo modo impediens potest excusari quin dolo ad impediendum profiliet: at cum iurisdictione delegata obreptionis, & subreptionis possit vitiis laborare, noluit Pontifex Bullæ censura comprehendere: id quod potuit fieri, eo quod de iurisdictione delegati dubitaretur, & ideo exercitium impediret, quasi non sit apertè eludere iurisdictionem Ecclesiasticam, vt in iudice ordinario, qui certam & manifestam habet. Sed tamen in ipso delegato quoties postquam iurisdictionem exercere cœperit, ad Curias recurritur sæculares, vt eludant iurisdictionem Ecclesiasticam; tunc enim palam impugnatur iurisdictione Ecclesiastica, & ided censura comprehendendi oportet: id autem cessat quoties capturæ resistitur, quippe iurisdictione intacta relinquitur, & solum executio fraudatur; idque in tam immane temeritatis facinus non profiliit, vt reliqua Bullæ crimina, cum excusari aliquatenus valeat tutamine proprio, vt caueat & fugiat ab imminente capturæ & supplicij periculo, nec tam videatur iurisdictionem impedire, quàm subtrahere materiam in qua exercenda.

47 Huius impedimenti differentiam videtur insinuasse Dominicus in cap. quoniam, de immun. Eccl. lib. 6. quem refert Philippus Francus ibi, n. 2. dum inquit: quod pœna istius textus loquentis de impediens iurisdictionem Ecclesiasticam, habeat locum quando impedimentum præstat ad finem, vt nō litigent coram iudice Ecclesiastico, sed coram laico: aliàs verò si impedimentum tantum præstat ad impediendum solum exercitium iurisdictionis ipsius iudicis Ecclesiastici, putà per friuolas exceptiones, vel inducèdo subtiles rationes fauore partis conuenta, pœna ista locum habet, argum. cap. in pœnis, infra eod. lib. & licet Francus discedat ab opinione Dominici, non tamen quoad differentiã inter impedimentum iurisdictionis & exercitij, sed quatenus restringit censuram d. cap. quoniam, quoties impeditur iurisdictione Ecclesiastica, vt litigetur coram sæcula-

Larrea Decis. Granat. Pars I.

ri: nam etsi ad id non fiat, si tamen in totum iurisdictione obstat, ne quis omnino vtatur, iam diximus similiter censura comprehendendi: secus erit ex subtractione materiæ, qua aliquando exercitium euacuatur, vt in exemplo proposito à Dominico; aliàs enim absurdum foret, si quocunque actu, quo eludatur executio, vel exercitium Bullæ, censura quis irretiretur, si ita latè verba Bullæ accipi deberent, ibi, quomodolibet impediens quominus iurisdictione contra quoscunque vtantur: nam si quis à manu ministri Ecclesiastici reum captum liberat, aut capturæ resistit, quasi impediens iurisdictionem, censura comprehenderetur: sic Procurator qui surripit acta iudicialia, ne sententia ferri possit, & in eum iurisdictione exerceri, vel friuolas exceptiones proponit, vt dicebat Dominicus, aut qui consilium præstat reo, qui carceri Episcopali mancipatus, vt fracto carcere aufugiat, ipseque reus aufugiens similiter comprehenderetur censura, quasi in seipsum exercitium impediens iurisdictionis Ecclesiasticæ, quod nemo admittet: nam omnes Theologi sequuti D. Thomam 2. 2. quæst. 69. num. 4. tradunt non peccare reum, qui è carcere effugit, quia non habet præceptum vt ibi maneat, & sine peccato censura incurri nullatenus potest: ita plures, quos refert Vasquez 1. 2. disput. 174. cap. 2. Emanuel Rodriq. in sum. tom. 3. c. 62. num. 3.

Et probari videtur quantum differat impedire exercitium, vel iurisdictione obstat: nam qui iurisdictione Principis impeditur, aut quid aliud fecerit contra eius authoritatem, criminis læsæ maiestatis reus censendus, arg. l. 1. l. qui statuas 6. ff. ad l. Iul. maiest. l. 14. tit. 29. parte 7. & tamen effractor carceris non est reus huius criminis, quia non impedit Principis iurisdictionem, licet vt sibi, vel amico faueat, eludat exercitium fugiendo à carcere, vel resistens capturæ, nullusque vnquam audiuit effractorem carceris læsæ maiestatis reum esse, nec quidquam contra facit l. cuiusque 4. §. eum qui, ff. ad l. Iul. maiest. vbi traditur illius reū esse, qui confessum in iudicio reū, & propter hoc in vincula coniectum dimiserit: nam licet Barr. ex eo desumpserit lege Iulia maiest. teneri illum, qui quemcunque reum confessum à vinculis dimiserit, eius tamen sententia nec rationi congruit, nec textus verbis, vt tradit Gothofredus: verba sunt malè collocata, & legendum, confessum in hoc iudicio reum, & propter hoc in vincula coniectum dimiserit, quasi sensus sit, vt qui eum confessum crimen læsæ maiestatis, & ided iam certè eius pœna plectendum à vinculis dimiserit, legis Iuliæ pœnis subiaceat, vt tenet Accurs. in gl. verb. reum, & iure Regni solum id procedit in effractor carceris, qui dimisit reum ob prodicionem Regni factam, quia tunc crimini quodammodo cooperatur, l. 1. tit. 2. parte 7. Greg. gloss. 17. ita accipit d. l. 4. & regulariter qui à vinculis, & carcere reum exemerit, solum subiacet pœnæ, quæ reo irroganda, d. l. 14. tit. 29. p. 7. de quo Ant. Gomez, qui dicit communiter receptam eam glossam d. lib. 4. tom. 3. c. 2. n. 7. vers. quod primò, Azeuedo in l. 1. tit. 8. lib. 8. recop. n. 70. Greg. in gl. 1. l. 14. tit. 29. p. 7. & vltra prædicta videtur confirmari ex l. quoties, C. de exactor. tribut. lib. 10. vbi qui debitorem fiscale captum eripuit, summæ exactionem in se suscepit, nec ad aliud tenetur quàm ad id quo debitor fiscalis obligatus erat tam fisco quàm priuato, Ias. in §. pœnales, de act. num. 105. Azeu. l. 2. tit. 16. num. 6. lib. 8. recop. Bobadilla in pol. lib. 3. c. 15. num. 32. ita congruè, si capti pœna puniendus qui eum exemerit, rectè in d. l. 4. §. eum qui, reum legis Iuliæ maiestatis à carcere dimittens subiacebit eius criminis vindictæ; is enim qui eximit captum, aut capturæ resistit, non impedit vt iudex in causa procedat, sed solum materiam subtrahit ne in eo casu exerceatur.

Et huius rei differentia probatur ex doctrina Nauatri tom. 2. cap. 27. n. 260. iis verbis, Tertio principaliter dico, quod etiã ex prædictis infertur, non satis cautè dixisse Sotum in lib. 4. sent. distinct. 18. q. 4. art. 2. Vnum esse omn-

nium consensum quod in ordinatione Sacerdotis nulla iurisdictio absoluedi à mort alibus conferatur, tum quia iure diuino competit eis potestas & iurisdictio absoluedi, & per nullum actum eis conceditur illa iure diuino, nisi per cōsecrationē; ergo in sua consecratione & ordinatione accipiunt illam iurisditionem, saltem in habitu, tum quia expressè habetur in d.c. ad iudicium, & c. qualiter, quod potestas absoluedi datur in cōsecratione iure diuino, licet iure humano adempta sit eius executio, donec assequatur eam ratione tituli, vel de alia licentia. Ecce ubi iurisdictio quæ iure diuino Sacerdoti conceditur absoluedi, eo ipso quo ordinatus consecratur, non dicitur impediri iure humano (id enim non posset fieri consuetudine positua, & tolli ius diuinum) licet subtrahantur merita, & executio adempta donec assequatur exercitium, aut ratione tituli, vel Ordinarij licentiæ. Et in iudicibus, Chartulariis similiter exemplum sumi potest: erant enim antiquitus qui ab Imperatore priuilegium habebant ut possent cognoscere de causis illorum, qui uellent coram eis litigare, & hodie sunt in statu Comitum Palatini, de quibus mentionem facit glos. in l. 1. ff. de iudic. & illorum naturam exprimit Bart. ibi n. 7. & Alex. Scotus uerbo iudices Chartularij. Vnde qui noluerit litigare coram Chartulario, aut impedierit in eius iurisditionem aliquem consentire, & ideo materiam in qua exercenda subtraxerit, non tamen ideo dicemus Chartulario iurisditionem adimere, ut similiter iura Canonica quibus gladij potestatem in causis quæ ad Ecclesiam spectant, tradunt exercendam per sæculares iudices, non impediunt iurisditionem Ecclesiasticam, etsi subtrahant ab eius exercitio quicquid requirit executionem pœnæ sanguinis: ita etiam nec impedire dicendum iurisditionem Ecclesiæ, qui resistit capturæ eorum, aut reos iam captos ut supplicium effugiant exemerit, ut in hac specie non procedat d.c. 16. Bullæ in Cœna Domini.

50 Nec aliquid obstat quod tradit Hugol. in tract. de censuris, ubi explicat hoc caput 16. Bullæ, in uerbo impediunt, dum inquit: ea uero, in quibus impediuntur, triplicis generis esse possunt, aut ne fiant ea, quæ ad iurisditionem pertinent, aut ne facta executioni mandentur, aut quæ executioni mandata sunt, reuocentur, & postea contra quæ supra notauimus, manifestius exprimit in §. 1. dum tradit, postremò afficit in quocunq; actu impediunt, ne citatio fiat, vel sequestrum, vel missio in possessionem, vel pignus accipiatur, & ad summam ne iurisdictio exerceatur, ut dicitur in Bulla, ut denotat, ut quicunque actus ex quibus materia executionis subtrahatur, respiciat ad impedimentum iurisditionis, ut in Bulla comprehendatur: nam prædicta sententia & explicatio Hugolini, ut ex ipso apparet, referenda ad cap. 7. & cap. 14. dicta Bulla, ubi de impedimento iurisditionis agitur, & de potestatibus sæcularibus loquens subdit uerba, ac se ad illarum cognitionem tanquam iudices interponunt, quasi cum aliquid prædictorum fit à sæculari iudice authoritatine, & uelut iudex, ut ad ipsum pertineat, id quidem ex opposito iurisditionem Ecclesiasticam impedire & ei obstare palam est, nec dici potest nuda subtractio materiæ, uelut quando priuatus capturæ resistit, aut captum eximit è carcere, iuxta prædicta.

51 Vnde ego apud Salmanticenses dum Academiae publicus & perpetuus essem Professor uespertinae legum Cathedrae, & Collegij maioris Conchensis Alumnus, in graui excessu prædictis rationibus Apologeticum edidi pro Collegio maioris Archiepiscopi Toletani Collegij; cum enim circa exercitium legendi in Academiae Gymnasio dissidium exortum esset inter iuris Professorem, & Collegam dicti Collegij, & scholasticus iudex cum custodibus iuberet collegam detineri in suo Collegio, quidam illius famulus liberrimè exprobrauit factum, quasi fraudari uideretur clausura, & securitas eius grauissimæ communitatis, custodibus insolitis adhibitis, cuius famuli uerba iudici à ministris relata sic ani-

num exacerbarunt, ut extra Collegij claustra iusserit famulum à ministris expectari & deprehendi, carcerique mancipatum graui sententia condemnauit, comminatus executionem: id autem cum Collegis nuntiaretur, statim pro sui Collegij decore profilierunt ad scholasticum Salmantinum, ut ipsis famulum traderet, cumque renueret, plures studentes, & famuli Collegiarum effracto carcere illum exemerunt (quod grauissimum crimen fuit) ideo scholasticus Salmantinus publicis edictis & schedulis in uis, & aliis publicis locis defixis declarauit excommunicatos prædictos Collegas, & uitandos quasi incurfos in censuram Bullæ in Cœna Domini, quæ inuehitur contra iurisditionem Ecclesiasticam impediens, unde grauissimum scandalum exortum, noluerunt enim Collegæ se pro excommunicatis habere; scholares uero & reliqui urbis ciues, cum excommunicatio siue iusta, aut iniusta timenda sit, fugiebant cum à Collegis salutabantur, ingens inde turbatio eorum, sollicitudo, & omnium anxietas, qui cautè anticipites de censuræ iustitia Collegas uitare curabant.

In hoc igitur conflictu dum uellem huius rei rationem, quæ nunquam mihi arrisit, funditus percallere, dictam Bullam perlegi, & clarè cognoui, scholasticum Salmantinum scandalum excitasse dum uellet prædicta censura irretitos, & solum à Pontifice absoluedos uitari Collegas, nam carceris fractura & abdicatio famuli ut pœnam fugeret, etiam si grauis excessus & acerbissima pœna corporali uindicandus, non uero censura Bullæ comprehenditur, quia solum respexit ad subtractionem materiæ, in qua exercenda iurisdictio non ad eius impedimentum, ut nuper probauimus, & scholastico iudici illa adhuc relicta potestas, ut procedere posset, capere & punire carceris sui effractores: ultra quod cum prædicta iurisdictio scholastici Iudicis Salmantini legibus Regni quoad merè laicos studentes à Principibus sæcularibus concessa, l. 17. tit. 7. lib. 1. recop. non potest dici merè Ecclesiastica, sed mixta, & meritò dubitari, an possit ad Bullæ censuram pertinere, quæ de iurisditione Ecclesiastica loquitur, non de mixta, & in pœnis ut grauissima ista censura sub simplicibus non continetur casus mixtus, ut tradunt plures, quos retulimus supra, & tenuit Petrus Surdus decis. 174. num. 16. ex Ruino, Craueta, Hieronymo, Gabriele, Farinacio & aliis, sequitur D. Castillo tom. 5. controu. 2. part. c. 134. numer. 50. ex quibus sine dubio ab omnibus admissum, nimis abruptè edicta excommunicationis publicata: nec mature processisse scholasticum, ex leui uerborum iactatione, & in eius absentia prolata sic excandescere, cum Aristoteles Stagyrates de conuitiis satis prudenter responderit, absentem uel loris cedat, & ut tradit alter, ea prorsus esse contemnenda, quæ non laedunt, nisi quis se laedi putet, nullumque magis quam iudicem decet, quod tradit Lipsius de calumnia, ut bonus & animosus miles leuia & circum galeas crepitantia tela contemnit, sic uir robustus & sapiens dictoria; & ut ipse statuit polit. c. 17. Lacedæmoniorum instituto indices deligebantur ut possent iniuriam pati, quia neminè iudicarent ad gerendum imperium, aut alioquin magnas res obeundas idoneum qui quauis iniuria commoueretur; mirarique non oportet si oppressi linguæ suæ indulgeant, siue in querelas, siue ad commiserationem, ut omnium patientissimus dicebat Iob c. 19. derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos, ut postea diceret, miseremini mei, & c. Hanc igitur facti sui exprobrationem ægrè tulit scholasticus, & nomen Apologetici accusauit, satyricum, uel audax autumans, & nesciens Diuum Gregorium, Tertullianum, & alios Apologetica scripsisse, quasi defensiones, ter prælum diruit, & impediit Apologeticum cudi, ego uero præli instrumenta ad Collegium adduxi, & typis eorum statim magno Regis nostri Consilio misit, ubi D. Egidius de Arellano, qui olim mei Collegij Alumnus, & tunc Regij Consilij maximi Iustitiæ & Camerae meritissimus Senator, le gendum

legendum præbuit Consiliariis, & non sine approbatione admiserunt, & permiserunt publicari.

DISPUTATIO II.

Officialis ad nutum electus an possit remoueri sine causa.

- 1 *Voluntas morte finitur, & delegatio.*
- 2 *Episcopus quando possit Vicarij iurisdictionem reuocare.*
- 3 *Consuetudo multum operatur in reuocatione officialium.*
- 4 *Clausula, ad libitum, meram voluntatem respicit sine causa.*
- 5 *Officialis semel probatus, sine causa reprobari nequit.*
- 6 *Rex non debet ministros, etiam ad libitum electos, sine causa remouere.*
- 7 *Authores plures, quod non possit officialis sine causa remoueri.*
- 8 *Vicarius Episcopi non poterit sine causa remoueri.*
- 9 *Decisio Senatus, quod non possint officiales remoueri sine causa.*
- 10 *Iniuriam non facit qui suo iure utitur.*
- 11 *Ingratitudo maximè notat virum probum.*
- 12 *Officiales notantur remotione ab officio.*
Expenditur l. Cassius Longinus, de senator. ibid.
- 13 *Dignitatem suam augere cuiuscumque licet.*
- 14 *Reuocatio officialis fieri competit, cum ex dolo, amulatione, aut vindicta animo fieret.*
- 15 *Index nulliter procedens, ut priuatus in eis qua executus spoliatur.*
- 16 *Voluntatis verbum ad iustitiam referendum.*
- 17 *Officia qua publicam administrationem habent, non reuocantur sine causa, secus domestica.*
- 18 *L. i. §. qui mandatam, de officio eius, & l. iudicium soluitur, de indic. explicantur.*
- 19 *Consuetudo ut operetur, debet esse uniformis.*
- 20 *21. & 22. l. sed reprobari 7. de excus. tut. l. ut gradatim, vers. reprobari, de mun. & honor. l. 2. C. de profess. & med. lib. 10. explicantur.*

QUESTIO.

Capitulum Ecclesie Cathedralis officiales, quos elegerat, Rectoris Hospitalis & iudicis testamentorum, ad nutum amovendos, Sede vacante officiis priuare decreuit, eo prætextu, quia ingrati erant, & litem intenderant, qua iuri diuino detrimentum fieret, & de facto officiis priuauit, ea aliis conferendo: officiales spoliati appellant, & querelam ad Senatum intendunt, vim facere Capitulum in non deferenda appellatione, & reponendo spolio.

RO Ecclesia, & eius Capitulo, ut possit ad libitum officiales ad nutum electos remouere, primò facit, quod desumitur ex cap. si gratiosè, de rescript. in 6. vbi, si gratia facta à summo Pontifice, eius morte extinguatur, quasi voluntas morte finitur, l. 4. ff. locati, melius poterit finiri ex ipsa voluntate contraria, & mandatum alicui datum quocumque tempore reuocari ex voluntate mandantis, l. si verò non remunerandi, ff. mandati. Hæc enim collatio muneris iudiciarij testamentorum, vel hospitalis rectoratus, est velut quædam delegatio à Capitulo Sede vacante facta, cum illud per se collegialiter exercere non possit, vnde facilius ad nu-

Larrea Decis. Granat. Pars I.

tum reuocabitur, cum delegatio non solum morte delegantis finiatur, sed contraria voluntatis reuocatione, l. solent, §. sicut, ff. de off. procons. l. 1. §. qui mandatam, ff. de off. eius cui mand. l. iudicium soluitur, ff. de iudic. Salicet, in l. placuit, C. de ped. iudic. communis, de qua testatur Curtius in l. more, num. 71. Purpuratus tit. ff. de iurisdic. omnium iud. Staphileus lib. 1. cap. 15. n. 11. & 14. Donell. lib. 17. comm. cap. 8. vbi enucleator plura congerit; adde Euerardum in locis legalibus, c. 35. argumento à mandato Procuratoris ad mandatum iuris; ut ergo potest dominus Procuratoris mandatum reuocare, Dux, & Castellanus officialem, ex l. si ita, §. Dominus, vbi notarunt Bald. & Alber. ff. de usu & habit. Boër. decis. 149. num. 25. ita in nostro casu administratio rectoratus hospitalis, & iudicium testamentorum solui debet, vetante Capitulo, quod iudicare iussit, præsertim cum ita officiorum exercitium concederetur, ut possent ad nutum tolli, in idque consensisse videntur electi, nec queri possint, ex regula, scienti, & volenti, de reg. iur. nec iniuriam facit Capitulum, cum suo iure utatur, l. factum 198. ff. eodem. Et quemadmodum potuit Capitulum ab initio non constituere officialem, melius reuocabit, cum elegerit ad nutum. Nam qui potest aliquem actum facere, potest eundem qualificare, argumento l. quidam testamento, §. cui statuliberi, ff. de leg. 1. l. videamus, §. penult. l. in actionib. ff. de in litem iurando. Franciscus Becius lib. 1. c. 101. num. 25. Hieron. Laurent. de commerc. cap. 28. num. 15. Surdus conf. 272. num. 9.

Et posse Episcopum, cum velit, sui Vicarij iurisdictionem reuocare, gl. in Clem. 2. de rescrip. verbo per electionem, ex Dominico, Ripa, Boërio, Rebuffo, Contardo, Segura, Didaco Perez, Bobadilla lib. 1. polit. cap. 16. numero 9. in notis lit. D. & hanc sententiam, etsi non ita fulcitam, Capellanum, & officialem ad nutum electum posse sine causa mutari, ex Lambertino, qui plures refert, cum Azeuedo, & aliis probauit Gutierrez lib. 3. pract. cap. 11. per totum, qui ita sæpius iudicatum tradit, quasi eandem rem per quascunque causas nascitur, per eandem oporteat dissolui, l. prout quisquam, cum simil. de solut. & officium, quod ex sola voluntate concedentis incepit, ea conditione collatum, ut ad libitum cessaret, finiri oportet eodem iure, quo datum fuit; & in eandem opinionem Ioan. Fabrum, Bald. Innoc. Zabarel. Panormit. Nattam, Mantic. Rodericum Suarez, Carol. de Tapia, & alios plures refert Mastrillus lib. 1. de magist. c. 27. num. 1. usque 16. ex Nauarro, & aliis in Capellanis, D. Lara de anniuers. lib. 2. cap. 6. num. 22.

Secundò ultra Gutterium hanc partem iuuare videtur, quia in aliis personis, quibus hæc munera collata, ad libitum reuocatio facta, & remoti ab officio fuerunt, quasi huic de facto subderent, argum. l. Imperatores 34. ff. de iure fisco. & nullam querelam proposuerunt, aut litem excitarunt, quo fit ut iuxta vltimi temporis statum debeat ius reuocandi regulari, argumento l. Mela, §. sed si alimenta, ff. de alimen. leg. Ias. in l. de quibus, n. 79. de legibus, Felinus in cap. cum accessisset, n. 31. de constitut. & in c. eam te, in fin. de rescript. Surdus vol. 4. conf. 525. n. 15. & à Capitulo remouendi suos officiales, quibus concesserunt hæc munera ad beneplacitum, consuetudo allegabatur, quæ in eorum creatione, vel remotione attendi oportet, l. super creandis, C. de iur. fisco. lib. 10. l. actuarios, C. de iur. lib. 12. Bald. lib. 3. conf. 316. num. 1. Nam semper circa officiales admittendos, & eorum electionem, consuetudini standum esse, ex Panorm. Boërio, Chassaneo, Auendaño, & Azeuedo, Bobad. lib. 2. polit. cap. 8. numero 47 quod etiam in remotione procedet, quia contrariorum eadem est ratio, pr. Institut. de his qui sunt sui, vel alieni iur.

Idque præcipuè ex vi liberæ voluntatis, in qua collata muneris abdicatio ad libitum, ut vellent Capitulum, & ita horum munerum institutio facta: quæ adiectio operatur, etiam si voluntas iniusta videretur, ex senten-